

บทบาทการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานของแหล่งข่าว

การศึกษาในบทนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการผลิต และเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานของแหล่งข่าว ตลอดจนลักษณะการบริโภคข่าวสารด้านพลังงานในปัจจุบัน โดยพิจารณาตั้งแต่จุดมุ่งหมายในแง่ภารกิจของการสื่อสาร วิธีการที่แหล่งข่าวใช้ในการเลือกสรรดาเนินการและคัดเลือกสื่อเพื่อนำมาเผยแพร่ ประเภทของเนื้อหาที่น่าสนใจ ตลอดจนกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายภายใต้บริบทต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4

การวิเคราะห์เริ่มต้นจากข้อสันนิษฐานว่า แหล่งข่าวเป็นนักสื่อสารที่มีจุดหมายอย่างแน่ชัดในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน ดังนั้น แนวคิดสำคัญที่ใช้ประกอบการพิจารณาจึงมุ่งเน้นไปที่ภารกิจในการสื่อสารของแหล่งข่าว พร้อมกับการศึกษาถึงกระบวนการผลิตที่อาศัยกลไกของการจัดการ และการเลือกสรรกลั่นกรองข่าวสารด้านพลังงาน (Gatekeeper) เป็นหลัก

และโดยเหตุที่การเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานในปัจจุบัน มีทั้งลักษณะที่เป็นการเผยแพร่โดยตรงผ่านช่องทางสื่อสารของแหล่งข่าวเอง และผ่านการเชื่อมโยงจากสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งลักษณะข่าวสารด้านพลังงานที่ปรากฏตามสื่อมวลชนนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของสื่อมวลชนที่มีต่อประเด็นต่างๆ ในช่วงเวลาที่สอดคล้องกัน ดังนั้น ผู้วิจัยคงต้องพิจารณาถึงประเด็นการนำเสนอของสื่อมวลชนควบคู่ไปกับความสัมพันธ์ที่มีต่อแหล่งข่าวด้วย นอกจากนี้ยังสามารถคาดหมายไปถึงกลุ่มผู้รับสารได้อีกว่ามีลักษณะการบริโภคข่าวสารด้านพลังงานอย่างไร

การศึกษาในบทนี้ จึงช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยในการสื่อสารกับกระบวนการสื่อสารด้านพลังงานที่อยู่ภายในบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจะจำแนกประเด็นเพื่อการพิจารณาไว้ดังนี้

1. การเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานของแหล่งข่าวในฐานะสถาบันสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ซึ่งสามารถปฏิบัติภารกิจได้ตามครรลองของกระบวนการสื่อสาร คือ S M C R
2. ลักษณะข่าวสารด้านพลังงานที่ได้รับการเผยแพร่ตามสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ เป็นการศึกษาในขอบเขตกว้าง ๆ ว่ามีเนื้อหาประเภทใดบ้างที่ได้รับการถ่ายทอด มีการอ้างอิงแหล่งข่าวในลักษณะใด และมีใครบ้างเป็นผู้รับสารประเภทต่าง ๆ เหล่านี้

1. การเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานของแหล่งข่าวในฐานะสถาบันสื่อมวลชน

หากนำแนวทางการศึกษาภารกิจมาใช้ในประเด็นนี้ จะพบว่าแหล่งข่าวเป็นผู้ใช้สื่อมวลชนเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะงานขององค์การของตนเอง ในฐานะที่เป็นผู้ครอบครองหรือเจ้าของสื่อ ดังนั้น

หน่วยงานด้านการสื่อสารขององค์การผู้ทำการผลิตและเผยแพร่สารสนเทศด้านพลังงานจึงเปรียบเสมือนสื่อมวลชนประเภท "ทนายหน้าหอ" (Westley และ Mackean 1957 อ้างใน ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ: 2531 หน้า 99) ซึ่งมีการกิจที่สามารถประยุกต์ให้เข้ากับบทบาท ในการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานได้ ดังนี้

- ก. สารสนเทศ: ให้สาระเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมขององค์การ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ภายนอกที่เกี่ยวข้อง ให้การศึกษาโดยตรงตลอดจนรณรงค์ด้านข่าวสารพลังงาน
- ข. การตีความ: ตีความสาระและเหตุการณ์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของผู้ประกอบสารรวมไปถึงการสร้างความคิดเห็น ประชาสัมพันธ์ และสร้างภาพพจน์ขององค์การ
- ค. การแสดงออก: แสดงออกในแง่ความเชื่อ ค่านิยม และหลักการต่าง ๆ
- ง. การผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวภายในสังคม: กระตุ้นให้เกิดความสนใจและสนับสนุนหรือพยายามโน้มน้าวใจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์กระบวนการผลิต - เผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงาน จึงจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ข้างต้นควบคู่ไปกับการใช้ทฤษฎีการสื่อสาร ซึ่งจะกล่าวรวม ๆ ไปในรายละเอียดเป็นลำดับ

1.1 กระบวนการผลิตและเผยแพร่สารสนเทศด้านพลังงาน ท้าการวิเคราะห์เฉพาะแหล่งข่าวที่มีการผลิตวารสารเพื่อเผยแพร่สู่ภายนอกอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ได้แก่

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพง.)

- สื่อที่ใช้เผยแพร่: วารสารนโยบายพลังงาน (กำหนดออกไม่แน่นอน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2-3 เดือน)
- รูปแบบ : เอกสารโรเนียวขนาด 8 หน้ายก ไม่มีภาพประกอบ
ยอดพิมพ์ 400 ฉบับ
- วัตถุประสงค์ : เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายพลังงานรวมทั้งข้อมูล และเรื่องของพลังงานอื่นที่น่าสนใจ
- ขั้นตอนการผลิต: เป็นการรวบรวมสรุปจากแผนงาน โครงการหรือสถานการณ์ด้านพลังงานที่ สพง. รับผิดชอบดำเนินการเป็นประจำอยู่แล้ว ดังนั้น ข้อมูลส่วนใหญ่มีพร้อมสรรพ เพียงแต่แทรกเรื่องเกี่ยวกับนโยบายเข้าไปบ้าง กล่าวได้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการผลิตซ้ำเพื่อเผยแพร่ มิได้มีการจัดทำขึ้นใหม่ หรือนำเสนอในรูปแบบใหม่ โดยอาศัยบุคคลากรภายในทั้งสิ้น 4 - 5 คน

เนื้อหาที่เสนอในช่วงปี 2533 - 2534 ครอบคลุมนโยบายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้แก่

- (1) ประเภทคำสั่งฉบับต่าง ๆ ตลอดจนมาตรการหรือแผนงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น มาตรการและแนวนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาน้ำมันแพง (พ.ย.-ธ.ค.33) คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 6,7,8,9,10 (เม.ย.-ก.ค.34)
- (2) ความเคลื่อนไหวทางด้านตลาดคน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น การเพิ่มการแข่งขันในตลาดน้ำมันฯ (ก.พ.-มี.ค.33) การปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคา ๘ โรงกลั่น (ก.พ.-มี.ค.33) การยกเลิกการจัดสรรปริมาณการนำเข้ามันดีเซลหมุนเร็ว (พ.ย.-ธ.ค.33) การยกเลิกการควบคุมราคามันเชื้อเพลิง (เม.ย.-ก.ค.34) การปรับภาษีเทศบาลที่เรียกเก็บจากน้ำมันเชื้อเพลิง (ส.ค.-ต.ค.34)
- (3) นโยบายการควบคุมคุณภาพน้ำมัน เช่น การปรับปรุงคุณสมบัติมันดีเซลหมุนเร็ว (พ.ย.-ธ.ค.33) การลดปริมาณสารตะกั่วในน้ำมันเบนซินและน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว (เม.ย.-ก.ค.34)
- (4) นโยบายด้านไฟฟ้า เช่น การยกเลิกการให้ส่วนลดค่าไฟฟ้าสำหรับสินค้าส่งออก (ก.พ.-มี.ค.33) การจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า (ม.ค.-มี.ค.34) แผนงานการระดมทุนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จากตลาดหลักทรัพย์ฯ (เม.ย.-ก.ค.34) การพยากรณ์การใช้ไฟฟ้า (ส.ค.-ต.ค.34)
- (5) สถานการณ์ด้านพลังงาน เช่น สถานการณ์ด้านพลังงานของประเทศไทย ปี 2533 (พ.ย.-ธ.ค. 33)

กลุ่มเป้าหมายและลักษณะการบริโภค : หน่วยราชการ/ภาครัฐบาล ประมาณร้อยละ 70 ภาคเอกชนร้อยละ 20 สื่อมวลชนที่ส่งประจำ 2 ราย นอกนั้นเป็นผู้สื่อข่าวสารเศรษฐกิจ ซึ่งมาขอรับด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ค่อยได้นำข้อมูลไปอ้างอิงในเนื้อหาข่าว เพราะมักเป็นข้อมูลดิบที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง บางครั้งก็มีประชาชนหรือนักศึกษามาขอใช้เป็นข้อมูลในการทำงาน

บริษัท ไทยออยล์ จำกัด

- สื่อที่ใช้เผยแพร่: วารสารไทยออยล์ (รายไตรมาส)
- รูปแบบ : ขนาด 8 หน้ายก พิมพ์สี่สี ระบุออฟเซ็ท
จำนวน 38 - 40 หน้า ยอดพิมพ์ 2,400 ฉบับ จัดพิมพ์ทั้ง
ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ ในฉบับเดียวกัน (เน้นภาษาไทย)
- วัตถุประสงค์ : เผยแพร่ความรู้และความก้าวหน้าในอุตสาหกรรมน้ำมันพลังงาน
และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนการผลิต: ฝ่ายผลิตประกอบด้วยบรรณาธิการ ซึ่งเป็นพนักงานระดับอาวุโส
1 คน ส่วนกองบรรณาธิการและฝ่ายศิลป์ เป็นทีมงานภายนอก

(บ. ซิลเลเบิล จำกัด) ทั้งนี้ บรรณาธิการจะเป็นฝ่ายคัดเลือก และสร้างสารด้วยตนเองในคอลัมน์หลักด้านวิชาการ (ประเภท สัมภาษณ์) หรือความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ขององค์กร โดยยึด หลักการคัดเลือกเรื่องดังนี้

* บุคคลที่จะสัมภาษณ์ต้องเป็นนักบริหารในส่วนราชการ ซึ่งมีความสัมพันธ์หรือ เกี่ยวข้องกับแวดวงธุรกิจหรืออุตสาหกรรมนั้น

* เรื่องราวทางด้านเทคโนโลยีหรือวิทยาการด้านพลังงาน และอุตสาหกรรม นั้นันโดยตรงที่กำลังได้รับความสนใจ และเป็นข้อมูลใหม่ที่ไม่เคยได้รับการเผยแพร่มาก่อน โดยมีนัก วิชาการจากสถาบันการศึกษาเป็นแกนหลักด้านข้อมูล ในกรณีที่ เป็นเทคโนโลยีด้านโรงกลั่นโดยตรง ข้อมูลจะได้รับจากบุคลากรของบริษัทฯ ส่วนคอลัมน์ประเภทปกิณกะ และสารบันเทิงอย่างศิลปะวัฒนธรรม หรือเรื่องสั้นของนักเขียน ที่มงานภายนอกจะเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งหลักเกณฑ์คัดเลือกเน้นที่เรื่อง น่าสนใจ สวยงาม และไม่เคยตีพิมพ์จากที่ใดมาก่อน

เนื้อหาที่ได้รับการเผยแพร่ในช่วงปี 2533 - 2534 ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ พลังงาน หรืออุตสาหกรรมนั้นัน

- * ความคมลภาวะอุตสาหกรรมอย่างสร้างสรรค์ (สัมภาษณ์อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม ม.ค.-มี.ค. 33)
- * เศรษฐกิจไทยในทศวรรษหน้า แนวทางและคำโครงการแผน 7 (สัมภาษณ์เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เม.ย.-มิ.ย. 3)
- * ไฟฟ้าจะไม่ขาดแคลนแน่นอน (สัมภาษณ์ผู้ว่า การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ต.ค.-ธ.ค. 33)
- * ทรัพยากรในดิน สึนในน้ำ โขติช่วงข้าวลจริงหรือ (สัมภาษณ์อธิบดีกรม ทรัพยากรธรณี ม.ค.-มี.ค. 34)
- * ความสำเร็จของเศรษฐกิจไทยในอนาคต (สัมภาษณ์ผู้ว่าการธนาคาร แห่งประเทศไทย ม.ค.-มี.ค. 34)
- * แนวทางป้องกันการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก (สัมภาษณ์รองอธิบดี กรมชลประทานฝ่ายวิชาการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี)

(2) เทคโนโลยีหรือวิทยาการด้านนั้นัน เช่น

- * มลพิษและควันดำจากดีเซล ต้องแก้ปัญหาคั้งต้นเหตุ (ต.ค.-ธ.ค. 34)

- (3) สถานการณ์ด้านพลังงานโดยทั่วไป เช่น
- * มองภาพปิโตรเลียมของเอเชียแปซิฟิกในช่วงทศวรรษ 1990 (เม.ย.-มิ.ย.33)
 - * วิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย ไทยออยล์ไม่หวั่นน้ำมันขาด (ก.ค.-ก.ย.33)
- (4) เรื่องราวเกี่ยวกับความก้าวหน้าขององค์การหรือบุคคลภายในองค์การ
- * ไทยออยล์ ขยายกิจการ (ม.ค.-มี.ค.33)
 - * วันเวลาที่ผันผ่านฯ (สัมภาษณ์ผู้จัดการส่วนปฏิบัติการที่ 3 เม.ย.-มิ.ย.33)
 - * ถนนทุกสายมุ่งสู่หน่วยกลั่นที่ 4 (ก.ค.-ก.ย.33)
 - * งานฝึกคน คนฝึกคน (สัมภาษณ์นักปฏิบัติการฝึกอบรมอาวุโส ต.ค.-ธ.ค.33)
 - * 2533 อีกปีแห่งความสำเร็จของไทยออยล์ (สัมภาษณ์ประธานและกรรมการอำนวยการ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด ต.ค.-ธ.ค.33)
 - * ถึงเก็บน้ำมันดิบที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย (ต.ค.-ธ.ค.34)
- (5) ปกป้องและส่าระบันเทิง เช่น
- * พาร์มผีเสื้อ (ม.ค.-มี.ค.33)
 - * ความรู้เรื่องน้ำมัน โดยไมตรี ลิ้มปิชาติ (ม.ค.-มี.ค.33)
 - * มนุษย์ พลังงาน และธรรมชาติ โดยสนานจิตต์ บางสะพาน (เม.ย.-มิ.ย.33)
 - * นาฬิกาหก มรดกแห่งอดีต (ก.ค.-ก.ย.33)
 - * น้ำมันกัด พลังแห่งแสงสว่าง โดยเทพชู ทัพทอง (ต.ค.-ธ.ค.33)
 - * พลังหลากหลายที่ไม่รู้จัก โดยจาเนียร เหมะวัต (ม.ค.-มี.ค.34)
 - * เรื่องเก่าเล่าใหม่ โดยอมรวงศ์ (ต.ค.-ธ.ค.34)

กลุ่มเป้าหมายและลักษณะการบริโภค :

- * พนักงานบริษัทฯ
- * หน่วยราชการระดับกระทรวงทั่วไป และระดับทบวงกรมของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน และอุตสาหกรรม หรือ ธุรกิจน้ำมัน
- * ธนาคารและสถาบันการเงินทั้งไทยและต่างประเทศ
- * สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งประเทศ (มหาวิทยาลัย, วิทยาลัยครู)
- * สื่อมวลชน (นสพ. ทุกฉบับ, สถานี TV 5 ช่อง)
- * ประชาชนทั่วไปที่ติดต่อขอเป็นสมาชิก วารสารไทยออยล์

ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมน้ำมันและการดำเนินงานของบริษัทแก่พนักงานของบริษัทฯ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และสถาบันการเงิน ซึ่งอยู่ในฐานะ "เจ้าหนี้" ขององค์การ นอกจากนี้ จะได้รับความสนใจในการเป็นแหล่งอ้างอิงทางข้อมูลด้านอุตสาหกรรมน้ำมัน จากสื่อมวลชนสถาบันการศึกษาและประชาชนผู้สนใจทั่วไป

บริษัท เชลล์แห่งประเทศไทย จำกัด

สื่อที่ใช้เผยแพร่ : วารสาร สปอตไลท์ (รายไตรมาส)

รูปแบบ : ขนาด 8 หน้ายก พิมพ์ 4 สี ระบบออฟเซต จำนวน 26 - 28 หน้า ยอดพิมพ์ ฉบับ จัดพิมพ์ทั้งภาษาไทย - อังกฤษ ในฉบับเดียวกัน (เน้นภาษาอังกฤษ)

วัตถุประสงค์ : รวบรวมและเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับพลังงานและโลหะ

ขั้นตอนการผลิต : กองบรรณาธิการซึ่งลงมือจัดทำจริง ๆ เป็นทีมงานบุคคลภายนอกทั้งหมด คือบริษัท เอ็กเพอร์ทีส (ประเทศไทย) จำกัด โดยมีผู้ประสานงานสื่อมวลชนของเชลล์ (คุณบริנדดา) เป็นผู้ประสานและกลั่นกรองงานเบื้องต้น ข้อมูลและการคัดเลือกสารมีดังนี้

- * ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่ ซึ่งมีแผนกที่ทำการวิจัยวิเคราะห์ แล้วรวบรวมเป็นเอกสาร หรือมีการจัดทำวารสารต่าง ๆ ป้อนให้บริษัททุกสาขาในโลกอย่างสม่ำเสมอ เช่น Shell World, Shell Briefing Service เรื่องใดที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์เห็นว่าเหมาะสม ก็จะมอบหมายให้ทีมฝ่ายผลิตนำไปแปลเป็นภาษาไทย เพื่อตีพิมพ์ในวารสารสปอตไลท์
- * ข้อมูลด้านความก้าวหน้าของกิจการในเครือ (เช่นการขุดเจาะน้ำมัน สารเคมี เหมืองแร่ ฯลฯ) จะมีการประชุมผู้แทนของแต่ละบริษัทในเครือเป็นครั้งคราว เพื่อเสนอความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจของกิจการ สำหรับเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ เป็นหน้าที่ของฝ่ายผลิต
- * ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทย ฝ่ายผลิตเป็นผู้คัดเลือก และจัดทำโดยอิสระ เนื้อหาที่ได้รับการเผยแพร่ในช่วงปี 2533 - 2534 ครอบคลุมสาระและเรื่องราวต่าง ๆ ดังนี้

(1) ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าขององค์การและบริษัทในเครือ เช่น

- * การได้รับพระราชทานตราตั้งห้าง (ครุฑ) (ก.ค.-ก.ย.33)

- * สิ่งทำทลายที่กำลังจะมาถึง (สัมภาษณ์กรรมการผู้จัดการ บ.เซลล์ ก.ค.-ก.ย.33)
- * ยืดหยุ่น กระจายบริหาร และกลมเกลียว : เคล็ดลับสู่ความสำเร็จฯ (สัมภาษณ์ประธานกรรมการบริหาร บ.รอยัลคัททำ ก.ค.-ก.ย.33)
- * การมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (สัมภาษณ์กรรมการผู้จัดการไทย เซลล์ เอ็กพลอเรชั่น (เม.ย.-มิ.ย.33)
- * สัดส่วนการผลิตจากแหล่งน้ำมันลิริกิติ์
- * คุณภาพเคมีภัณฑ์ : ความแข็งแกร่งของฝ่ายเคมีภัณฑ์ บ.เซลล์ (ม.ค.-มี.ค.34)
- * ไทยเซลล์ เริ่มขุดเจาะน้ำมันอีกครั้งในอ่าวไทย (ม.ค.-มี.ค.34)
- * คลังข่องนทรี คลังน้ำมันใหญ่ที่สุดในประเทศไทย (ม.ค.-มี.ค.34)
- * ไทยเซลล์ วางแผนในอนาคต (ก.ค.-ก.ย.34)
- * สถิติใหม่ของการผลิตน้ำมันดิบเพชร (สัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายเทคนิค บ.ไทยเซลล์ (ก.ค.-ก.ย.34)

(2) ความรู้และเทคโนโลยีด้านน้ำมัน และโลหะ

- * สถานการณ์ดีบุก (ก.ค.-ก.ย.33)
- * แนวโน้มน้ำมันปลอดสารตะกั่ว (เม.ย.-มิ.ย.33)
- * ดีบุกโลหะมหัศจรรย์ (เม.ย.-มิ.ย.33)
- * ราคารอทเทอร์แคม (ราคาอ้างอิงผลิตภัณฑ์น้ำมันต่าง ๆ ในยุโรป ม.ค.-มี.ค.34)

(3) สถานการณ์พลังงานทั่วไปภายในประเทศ

- * ผลกระทบจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย (สัมภาษณ์ผู้อำนวยการฝ่ายจัดหาฯ บ.เซลล์ เม.ย.-มิ.ย.34)
- * การยกเลิกการควบคุมราคาน้ำมัน : เปิดฉากแนวรบใหม่ (สัมภาษณ์ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด บ.เซลล์ ก.ค.-ก.ย.34)

(4) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- * ปฏิทินภาพแทรกคาประพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า (ม.ค.-มี.ค.34)
- * ปฏิกริยาเรือนกระจก (ม.ค.-มี.ค.34)
- * เหมืองแร่และสิ่งแวดล้อม (เม.ย.-มิ.ย.34)
- * พลังถ่านหิน : ขจัดปัญหาค้ำฉลพิษ (ก.ค.-ก.ย.34)

(5) ศิลปวัฒนธรรมไทย

- * ภูพาน ในรอยต่อแห่งฤดูกาล (ก.ค.-ก.ย.33)
- * โศกพนมดีก่อนจะถึงกรุงเทพมหานคร (เม.ย.-มิ.ย.34)
- * ลายปูนแห้งล้านนาในมิติแห่งแสงเงา (เม.ย.-มิ.ย.34)
- * กลองโนเสียงเพรียกแห่งวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ก.ค.-ก.ย.34)

(6) ความปลอดภัยในการขับขี่รถยนต์บนท้องถนน (การ์ตูน)

- * ประตุรถ (ก.ค.-ก.ย.33)
- * เมื่อเด็กเดินข้ามถนน (เม.ย.-มิ.ย.33)
- * สัตว์บนท้องถนน (ม.ค.-มี.ค.34)
- * จงเป็นผู้ขับขี่ที่ดี (เม.ย.-มิ.ย.34)
- * การขับรถหน้าฝน (ก.ค.-ก.ย.34)

กลุ่มเป้าหมายและลักษณะการบริโภค : พนักงานของบริษัทฯ ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหรืออุตสาหกรรมน้ำมัน กลุ่มลูกค้า สถาบันการศึกษาและประชาชนผู้สนใจ สถาบันการศึกษา และประชาชนผู้สนใจทั่วไป โดยคาดหวังว่าผู้รับสารจะได้เข้าใจถึงการดำเนินธุรกิจของเชลล์ พร้อมกับความรู้ด้านน้ำมัน ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจและถ้าอยากได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องใด ๆ เพิ่มเติม สปอตไลท์ที่จะเป็นสื่อกลางให้ติดต่อกลับมายังบริษัทฯ ได้เป็นอย่างดี

บริษัทเอสโซ่แอสตันคาร์ดแห่งประเทศไทย จำกัด

สื่อที่ใช้เผยแพร่ : วารสารความรู้คือประทับ (รายไตรมาส)

รูปแบบ : ขนาด 8 หน้ายก ขาวดำ ยกเว้นปกหน้า-หลัง (นอกใน) และ
คู่มือพิมพ์ 4 สี ยอดพิมพ์ 13,000 - 14,000 ฉบับ

วัตถุประสงค์ : เพื่อการศึกษา (เคยได้รับรางวัลดีเด่นจาก สำนักงานคณะกรรมการ
เยาวชนแห่งชาติ)

ขั้นตอนการผลิต : บรรณาธิการเป็นพนักงานในฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่รวบรวม
อบรม และเลือกสรรเนื้อหาจากนักเขียนอิสระ หรือนักวิชาการ ใน
ลักษณะแบบ contract อย่างไม่เป็นทางการ (เนื่องจากเป็น
วารสารที่มีอายุยาวนาน จึงมีเครือข่ายนักเขียนพอสมควร) เมื่อ
คัดเลือกแล้วก็จะทำการ rewrite แล้วส่งมอบผู้รับงานอิสระไปจัด
วางรูปเล่ม และส่งพิมพ์เป็นขั้นตอนสุดท้าย แนวทางที่กำหนดไว้เป็น
มาตรฐานของ ความรู้คือประทับครอบคลุมไว้อย่างกว้างขวาง จึงไม่
จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนอีกเลย นั่นคือ ศิลปวัฒนธรรม วิทยา-
ศาสตร์ เทคโนโลยี ผลงาน และความรู้ทั่วไป ตัวอย่างเช่น

(1) ศิลปวัฒนธรรม

- * ฉบับไตรมาสที่ 1/2534 :
 - ถ. บำรุงเมืองย่านการค้า (เทพฐ ทับทอง)
 - จึงใจริมคลองผดุงกรุงเกษม (อเนก นาวิกมูล)
 - เสียงเหนือของชาวสุพรรณ (มนัส โอภากุล)
- * ฉบับไตรมาสที่ 2/2534 :
 - สมบัติใต้ลำน้าเจ้าพระยา (วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย)
 - หลงทาง:หนังสือไทยพูดได้เรื่องแรก (โคม สุขวงศ์)
- * ฉบับไตรมาสที่ 4/2534 :
 - ภูเขาทอง (วัดนะ จุฑะวิภาค)
 - ประตุน้ำปทุมวัน (เทพฐ ทับทอง)
- * ฉบับไตรมาสที่ 1/2535 :
 - สมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้าสามัญชน
 - สกา กิฬานรินทร์โบราณ (ประยงค์ อนันทวงศ์)
 - พุทธประติมากรรมขอมในสุพรรณบุรี (มนัส โอภากุล)

(2) วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี

- * ไตรมาส 1/2534 :ขั้นสุดท้ายของการกำจัดคราบน้ำมัน
- * ไตรมาส 2/2534 :การป้องกันน้ำมันรั่ว
- * ไตรมาส 3/2534 :เมื่อเกิดน้ำมันรั่วไหล
- * ไตรมาส 4/2534 :อีกมุมของปรากฏการณ์เรือนกระจก

(3) พลังงาน

- * ไตรมาส 1/2534 :รู้จักรู้ใช้น้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่ว การประหยัดพลังงาน
- * ไตรมาส 2/2534 :การประหยัดพลังงานสำหรับเตาเผา
- * ไตรมาส 3/2534 :กลยุทธ์การติดตามการใช้พลังงานที่โรงกลั่น เอสโซ่ ศรีราชา
- * ไตรมาส 4/2534 :การขยายกำลังกลั่นของโรงกลั่นเอสโซ่ การเผาไหม้เช่นปฏิบัติการ (ในเครื่องยนต์)

(4) ความรู้ทั่วไป

- * ไตรมาส 2/2534 :ยาม้า ยาอันตราย
- * ไตรมาส 3/2534 :ชีวิตในอวกาศ

* ไตรมาส 1/2535 :ผายน้าล้น ระบบชลประทานชาวบ้าน
ประเพณีเพื่อชีวิต

- (5) การประชาสัมพันธ์องค์การ คอลัมน์นี้เพิ่งปรากฏประจำอย่าง
เด่นชัดในช่วงหลัง โดยใช้ชื่อว่า ประทีปปริทัศน์ อยู่ตอนท้าย
ของเล่ม (2 หน้า) ลักษณะเป็นภาพกิจกรรม พร้อมด้วยคำ
บรรยายประกอบ เช่น การมอบทุนของผู้บริหาร แก่สถาบันการ
ศึกษาหรือ มูลนิธิองค์การสงเคราะห์ต่าง ๆ การออกผลิตภัณฑ์
ใหม่ ๆ ของบริษัท เป็นต้น

กลุ่มเป้าหมายและลักษณะการบริโภค : พนักงานบริษัทฯ กลุ่มลูกค้า สถาบันการศึกษาทั้ง
ในระดับมัธยม-อุดมศึกษา เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักซึ่งใช้วารสารเป็นแหล่งข่าวสารด้านความรู้ทั่ว ๆ ไป
รวมทั้งการเป็นแหล่งใช้อ้างอิงเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเป็นหลัก

เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการผลิต และการเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ขององค์การ
ต่าง ๆ แล้วทำให้พบลักษณะสำคัญๆ หลายประเด็น ดังนี้

1) กระบวนการผลิตสารสนเทศด้านพลังงานของแหล่งข่าว จะมอบหมายให้บุคลากร
ขององค์การเพียง 1 - 2 คน เป็นฝ่ายจัดการอย่างมีระบบระเบียบและเป็นขั้นตอน นับตั้งแต่การ
คัดเลือกเรื่อง การเขียน การเรียบเรียง การตัดแปลง ตลอดจนการนำเสนอ ขึ้นตอนเหล่านี้มิได้
ดำเนินไปตามยถากรรม ปราศจากกฎเกณฑ์ ตรงกันข้าม กระบวนการเหล่านี้ จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์
และฐานคติ (Assumptions) บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ความสามารถของผู้ผลิต การรับรู้ของ
กลุ่มเป้าหมายเอาไว้ล่วงหน้าก่อนแล้ว ดังนั้น บุคลากรผู้รับผิดชอบในการเลือกสรรนี้ จึงจำเป็นต้องมี
ทักษะทางอาชีพอยู่พอสมควร

นอกจากนี้ยังพบกลุ่มบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งลักษณะชั่วคราวหรือเป็นการทำ
งานประจำ เช่น นักประพันธ์ นักวิชาการ ผู้รับงานอิสระ(ด้านการออกแบบ-สร้างสรรค์งาน) โดยทำ
งานภายใต้จุดมุ่งหมายขององค์การ (ผู้เลือกสาร) ด้วยการตีความเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุด
มุ่งหมายของผู้ประกอบสาร รวมทั้งคัดเลือกวิธีการนำเสนอที่สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านได้
และต้องเป็นวิธีการที่ผู้ประกอบสารยอมรับด้วย ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ย่อมเป็นไปตามกระบวนการที่เรียก
ว่ากระบวนการยามเฝ้าประตู (Gate keeping Process) ซึ่งถือเป็นขั้นตอนของการเลือกสรรและ
กลั่นกรองว่า เรื่องราวใดบ้างที่จะให้ผ่านไปสู่การรับรู้ของผู้รับสาร

บทบาทของผู้ทำหน้าที่รักษาประตูของแหล่งข่าว จึงมีทั้งลักษณะที่เป็นผู้คัดเลือก กลั่นกรอง
และสร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง หรืออาจเป็นการคัดเลือก ปรับปรุง ประเมินเนื้อหา เพื่อการเก็บ

รวบรวมรวมทั้งการอาศัยวิจารณ์หาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อขยายเนื้อหาในเชิงสนับสนุนบ้าง หรือ ใกล้เคียงกับสารเดิมที่ได้รับมาเป็นส่วนใหญ่

2) แหล่งข่าวต่างก็มีแหล่งข้อมูลสนับสนุนของตนเอง ไม่มีการประสานโยงใยด้าน ข่าวสารข้อมูล เกี่ยวกับพลังงานระหว่างแหล่งข่าว

3) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งข่าวมีผลต่อการวางภาพพจน์ของสื่อ แม้ว่าโดยปกติแล้ว วารสารเพื่อการเผยแพร่ขององค์การต่าง ๆ ล้วนมีจุดมุ่งหมายที่ไม่หวังรายได้ หากมุ่งเน้นด้านชื่อเสียงเกียรติยศเพื่อนำมาใช้เป็นอิทธิพลบางอย่างในสังคม นอกจากนี้วารสารของแหล่งข่าวก็เลือกเสนอเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งในลักษณะของผู้เชี่ยวชาญอย่างลึกซึ้ง จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ค่อนข้างจะใกล้เคียงกัน แต่ภาพพจน์ของวารสารแต่ละฉบับนั้นมีความแตกต่างอยู่ในที่

สิ่งที่ได้ศึกษาถึงความเป็นมา และสภาพแวดล้อมของแหล่งข่าวแต่ละแห่งไปแล้วจาก บทที่ 4 ข้อมูลดังกล่าวเป็นพื้นฐานประกอบความเข้าใจถึงบทบาทของวารสารที่แสดงออกได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ

* สฟง. ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหลักทางด้านนโยบายพลังงานของรัฐ ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบอย่างจริงจัง วารสารนโยบายพลังงานจึงเป็นเสมือนการรวบรวมนโยบายและแผนงานด้านพลังงานของรัฐไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง-ค้นคว้าอย่างเป็นทางการของบุคคลเฉพาะกลุ่ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงความสวยงามหรือการแข่งขันเพื่อให้ถึงกลุ่มเป้าหมาย

* บริษัท ไทยออยล์ จำกัด ดำเนินกิจการโรงกลั่นตลอด 30 ปีที่ผ่านมา กล่าวได้ว่าตกอยู่ท่ามกลางภาวะการเมืองทั้งภายในและภายนอก ไม่ว่าจะด้วยเงื่อนไขของการตกเป็นสมบัติของรัฐ หรือกรณีผู้ถือหุ้นซึ่งล้วนแต่เป็นคู่แข่งสำคัญในเชิงธุรกิจ (เชลล์ ปตท. และคาลเท็กซ์) การประกอบกิจการกลั่นเพียงอย่างเดียวภายใต้ข้อผูกมัดด้านผลประโยชน์ที่ต้องตอบแทนรัฐ ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงกว่าต่างประเทศ และอื่น ๆ ซึ่งกลายเป็นแรงบังคับจากภาวะแวดล้อมที่ผลักดันให้องค์การจำเป็นต้องแสวงหาความมั่นคงและปลอดภัยให้แก่ตนเอง ไทยออยล์จึงใส่ใจเป็นพิเศษกับการประสานหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง จนถึงกับกำหนดให้เป็นเป้าหมายกลุ่มแรกที่ต้องทำการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี และกลุ่มเป้าหมายรองลงมาคือสื่อมวลชนและกลุ่มสถาบันการเงิน ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ถือเป็นผลพลอยได้

วารสารไทยออยล์ มีการปรับเปลี่ยนบทบาทอย่างเด่นชัดในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา โดยก้าวเข้าสู่ความเป็นสากลมากขึ้นและทั้งเรื่องราวภายในของบริษัทฯ แล้วหันมาเพิ่มเนื้อหาด้านวิชาการและเทคโนโลยีด้านพลังงานและสิ่งที่จะขาดไม่ได้ก็คือ ความพิถีพิถันในการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญของหน่วยราชการ เพื่อสร้างเสริมความน่าเชื่อถือของวารสารให้โดดเด่นยิ่งขึ้น ทั้งในแง่สาระและการ

เข้าถึงแหล่งข่าวที่มีอิทธิพลต่อวงการธุรกิจหรืออุตสาหกรรมน้ำมันไทย จุดขายของวารสารไทยออยล์จึงอยู่ที่เรื่องราวของนักบริหารภาครัฐ และการล้ำหน้าหรืออย่างน้อยก็เท่าทันเทคโนโลยีด้านพลังงานที่จัดว่า "Hot" หรือกำลังได้รับความสนใจอยู่ในขณะนั้น ซึ่งผลพลอยได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมก็คือ การคัดลอกเรื่องราวดังกล่าวของหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพทั้งภาษาไทย - อังกฤษทุกครั้ง เมื่อวารสารออกเผยแพร่ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่คาดหวังว่า จะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างภาพพจน์ขององค์การให้เป็นผู้นำทางธุรกิจน้ำมันในที่สุด

* บริษัทเชลล์ฯ ดำเนินกิจการในประเทศไทยครบรอบศตวรรษ มีกิจการในเครือมากมาย พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากบริษัทแม่อย่างต่อเนื่อง บ.เชลล์ จึงจัดเป็นแหล่งข่าวที่มีความมั่นคงเป็นหลัก จุดเน้นของวารสารสเปคัลไลท์จึงต้องมุ่งไปที่ความก้าวหน้าและมั่นคงของกิจการ เพื่อสร้างความเชื่อถืออันโยงใยไปถึงความมั่นใจผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของบริษัทอย่างใกล้ชิด อีกทั้งเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจให้กับคนไทยให้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะเกื้อกูลกันระหว่างความเจริญรุ่งเรืองและมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากการพัฒนาาระบบอุตสาหกรรมกับความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (เช่น ไม่อยากให้มีโรงกลั่นมาตั้งอยู่หน้าบ้าน แต่ผลิตภัณฑ์น้ำมันก็ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ให้ดีขึ้น เป็นต้น)

นอกจากเรื่องราวเกี่ยวกับกิจการของบริษัทฯ แล้ว จุดเน้นของสเปคัลไลท์ลำดับต่อมามุ่งไปที่เรื่องของศิลปวัฒนธรรม นับเป็นภาพพจน์หนึ่งที่พยายามเสริมสร้างให้เห็นว่า แม้เชลล์จะเป็นบริษัทต่างชาติและประสบความสำเร็จทางธุรกิจ แต่ก็เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์และช่วยพัฒนาประเทศที่เข้ามาดำเนินกิจการทั้งในแง่การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติหรือการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ตลอดจนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ (ประการนี้ไปเน้นที่การโฆษณาแทน)

กล่าวได้ว่าการนำเสนอของสเปคัลไลท์มีจุดมุ่งหมายหลัก ๆ เช่นนี้ จึงไม่พินิจพิเคราะห์รูปแบบของการนำเสนอหรือคำนึงถึงบุคคลผู้มีอิทธิพลจากภายนอก เช่น วารสารไทยออยล์ส่วนใหญ่เป็นการเสนอในรูปของบทความ (สัมภาษณ์, สารคดี) ซึ่งเน้นข้อความภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาไทยแปลความและเรียบเรียงเชิงวิชาการ

* บริษัทเอสโซ่ฯ เป็นบริษัทของต่างชาติที่เข้ามาดำเนินกิจการเช่นเดียวกับเชลล์ ภาพพจน์ที่พยายามเสริมสร้างย่อมคล้ายคลึงกัน ในแง่ที่ไม่หวังกอบโกยผลประโยชน์จากประเทศที่ตนเข้ามาดำเนินการเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการคืนกำไรสู่สังคมด้วยรูปแบบของการให้การศึกษาดังนี้ ซึ่งจัดเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ

ความรู้คือประทีป ประสบความสำเร็จอย่างมากในการเป็นภาพลักษณ์ของวารสาร เพื่อการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ความรู้ทั่ว ๆ ไป และความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือโบราณคดี อย่างไรก็ตามในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา วารสารมีการเปลี่ยนรูปแบบอย่าง

สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กล่าวคือกรณีที่เกิดขึ้นน้ำมันรั่วที่รัฐอลาสก้า ซึ่งเอสโซ่ต้องชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนมหาศาล และทำให้ภาพพจน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่างพร้อมมาก ความรู้คือประทีปจึงต้องสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับการกำจัดคราบน้ำมันในทะเล (ปรากฏเนื้อหาเกือบทุกไตรมาสของปี 2534) เพื่อยืนยันถึงความเชี่ยวชาญของตนในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ การเพิ่มคอลัมน์ประทีปปริทัศน์ขึ้นมา แสดงให้เห็นว่าองค์การต้องการเปิดตัวเพื่อการประชาสัมพันธ์มากขึ้น โดยในช่วงแรกนั้นพบว่าการกิจกรรมที่ได้รับการเผยแพร่ ก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของวารสาร คือ เน้นเรื่องของการศึกษาเป็นส่วนใหญ่

กล่าวโดยสรุป สำหรับประเด็นนี้ก็คือ กระบวนการผลิตสารสนเทศด้านพลังงานของแหล่งข่าว กระทำอยู่ภายใต้เงื่อนไขมากมาย ซึ่งล้วนแต่สร้างความกดดันให้กับแหล่งข่าวด้วยบทบาทที่แสดงออกมาต่าง ๆ กัน

4) แหล่งข่าวมีกลุ่มเป้าหมายทางการสื่อสารที่เป็นกลุ่มก้อนอย่างชัดเจน นอกจากกลุ่มพนักงานในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีความหลากหลายอยู่พอสมควรแล้ว ก็เป็นกลุ่มบุคคลภายนอกซึ่งจัดแบ่งตามระดับเศรษฐกิจ (ลูกค้า) สังคม (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) รวมทั้งกลุ่มทั่วไปซึ่งค่อนข้างมีการศึกษาและสามารถรับสารได้ (potential public) ดังนั้นจึงอาจพิจารณาได้ว่าลักษณะการบริโภคข่าวสารด้านพลังงานจากวารสารเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากสื่อในลักษณะต่าง ๆ คือ

* เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อแนะนำในทางปฏิบัติ ความคิดเห็น หรือการตัดสินใจ เช่น การตัดสินใจใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว

* สนองความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจต่อวิทยาการและสถานการณ์พลังงานรอบตัว ทั้งยังสามารถใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงวิชาการได้

การใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์จึงถือว่าเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์การเผยแพร่ของแหล่งข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

2. ข่าวสารด้านพลังงานที่เผยแพร่ตามสื่อมวลชน : หนังสือพิมพ์

จากการศึกษาข่าวสารด้านพลังงานจากหนังสือพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ในช่วงปลายปี 2533 ถึงปลายปี 2534 จะพบว่าสื่อมวลชนเสนอข่าวในลักษณะตอบสนองต่อเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของวงการพลังงานอย่างต่อเนื่อง คือ

- * การเกิดวิกฤตการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซีย (ส.ค. 33 - ก.พ. 34)
- * การเริ่มใช้นโยบายค่าน้ำมันเสรีช่วงแรก : การใช้ระบบราคาน้ำมันกึ่งลอยตัว
- * การประกาศใช้ระบบราคาน้ำมันลอยตัวอย่างเต็มที่

โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องราวประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซีย เช่น

- * สงครามยัดเยื่อ ส่งผลกระทบต่อน้ำมันโลก (สรุปผลอภิปราย/กรุงเทพฯธุรกิจ/27.8.33)
- * สาเหตุทางเศรษฐกิจที่สหรัฐฯ ส่งกำลังทหารเข้าป้องกันซาอุดี (วิเคราะห์การเมือง/มติชน/24.9.33)
- * 3 แผนเพ็คจี้กอ่าวเปอร์เซีย (รายงาน/กรุงเทพฯธุรกิจ/1-7.9.33)
- * บุนใหญ่ทำนายผลสงครามเชื่อว่าราคาน้ำมันไม่ลดลง (ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/3-9.9.33)
- * ไอเปคคลี่คลายสถานการณ์น้ำมัน (ข่าว/ผู้จัดการ/3-9.9.33)
- * สถานการณ์อ่าวเปอร์เซียเครียดหนัก น้ำมันดิบขึ้นราคา (ข่าว/เคลิวิวิส์/12.10.33)
- * ราคาน้ำมันโลกผันผวน สหรัฐฯ บุกคูเวตแล้ว (ข่าวต่างประเทศ/กรุงเทพฯธุรกิจ/12.10.33)
- * หลังวิกฤตอ่าวฯ ประเทศผู้ผลิตน้ำมันกาโรมาฮาศาล (ข่าวต่างประเทศ/สยามรัฐ/26.11.33)
- * จับตาวิกฤตอ่าวฯ สหรัฐวังลอก ราคาน้ำมันลด (ข่าวต่างประเทศ/ประชาชาติธุรกิจ/8-10.11.33)
- * ตลาดน้ำมันเครียด หลังทราบข่าวอิรักถูกโค่น (ข่าวต่างประเทศ/กรุงเทพฯธุรกิจ/1-7.9.33)
- * ราคาน้ำมันดิบในตลาดล่วงหน้าลดลง เนื่องจากความคืบหน้าที่ดีของสงครามฯ (ข่าว/วิญจักร์/28.1.34)
- * อิรักปล่อยน้ำมันดิบลงอ่าวเปอร์เซีย (คอลัมน์นักเขียนประจำ/สยามรัฐ/1-7.9.33)

2) ผลกระทบจากสถานการณ์อ่าวเปอร์เซียทั้งภายในและต่างประเทศ เช่น

- * น้ำมันและก๊าซเตรียมขึ้นราคาหลายระลอก (ข่าว/ไทยรัฐ/13.9.33)
- * ความตื่นตัวในกทม. ต่อสถานการณ์อ่าวฯ (คอลัมน์นักเขียนประจำ/สยามรัฐ/ก.ย. 33)
- * สงครามน้ำมัน ปตท.อุตสาหกรรมไทย (รายงาน/ประชาชาติธุรกิจ/30.8-1.9.33)
- * วิฤติการณ์น้ำมันครั้งที่ 3 รัฐบาลอยู่หรือไป (รายงาน/มติชน/24.9.33)
- * การปรับราคาน้ำมัน พร้อมมาตรการของกระทรวงพาณิชย์เพื่อความสมดุลราคาสินค้า (บทความ/เอกลักษณ์/25.9.33)

- * ภาวะความกดดันจากการขึ้นราคาน้ำมันของรัฐบาลฯ
(บทความ/กรุงเทพธุรกิจ/24.9.33)
 - * รถเมล์ขึ้นราคา
(ผลจากการขึ้นราคาน้ำมัน) (คอลัมน์นักเขียนประจำ/ไทยรัฐ/24.9.33)
 - * น้ำมันขึ้นราคา ผลเดือดร้อนของประชาชน
(คอลัมน์นักเขียนประจำ/ไทยรัฐ/24.9.33)
 - * ราคาน้ำมันดิบทะยานสูงขึ้น เนื่องจากสถานการณ์สงคราม
(ข่าวต่างประเทศ/มติชน/18.10.33)
 - * กองทุนปิดลบ รัฐบาลตัดสินใจไม่ได้เรื่องขึ้นราคา
(ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/26.11-2.12.33)
 - * วิกฤติฯ อ่าว ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปิโตรเคมีทั่วโลก
(ข่าว/Economic Forum/22-28.11.33)
 - * ฐานการเงินปดท.ระส่ำระสาย เพราะวิกฤติอ่าวเปอร์เซีย
(ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/9.11.33)
 - * ผลกระทบจากสงครามที่มีต่อเศรษฐกิจโลกและสภาพแวดล้อม
(คอลัมน์/เคลิมิเรอร์/28.1.34)
- 3) การประหยัดพลังงาน การพัฒนาพลังงาน-สิ่งแวดล้อม
- * ช่วยกันประหยัดพลังงานน้ำมันวันนี้ (บทความ/เคลิมิเรอร์/17.9.33)
 - * เตรียมเสนอมาตรการประหยัดพลังงานบรรจุเข้า ครม.
(ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/3-9.9.33)
 - * กลาโหมขอเงินเพิ่มกลั่นน้ำมันฝาง (ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/3-9.9.33)
 - * น้ำมันเครื่องรถจักรยานยนต์ชนิดลดควันขาวระเบิดเคลื่อนเมือง
(ข่าว/ผู้จัดการ/3-9.9.33)
 - * เอสโซ่เร่งใหม่ประชาสัมพันธ์น้ำมันหล่อลื่นสำหรับรถจักรยานยนต์ 2 จังหวะ
(ข่าวประชาสัมพันธ์/ประชาชาติธุรกิจ/2-5.9.33)
 - * รัฐควรเร่งโครงการก๊าซโซฮอล เพราะวิกฤติการณ์อ่าวฯ เครียดหนัก
(คอลัมน์ฯ/เคลิมิเรอร์/12.10.33)
 - * เผยการลดอุณหภูมิการกลั่นทำให้สูญเสียน้ำมันดีเซลมากขึ้น
(ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/24.10.33)
 - * เอกชนเร่งสำรวจน้ำมันชายฝั่งนครศรี-สงขลา (ข่าว/วิญญู/23.10.33)
 - * ไทยออยล์ไม่เห็นด้วยกับการลดอุณหภูมิการกลั่น (ข่าว/เอกสิทธิ์/23.10.33)
 - * กำหนดมาตรฐานก๊าซโซฮอล (ข่าว/เคลิมิเรอร์/23.10.33)
 - * เอ็กซ์ซอนถูกพิพากษาคดีเรือบรรทุกน้ำมันชนแนวปะการังที่ลาสก้า
(ข่าวต่างประเทศ/สยามรัฐ/23.10.33)

- * เพื่อยอดผลิตก๊าซและน้ำมันดิบทดแทนการนำเข้า 30% (ข่าว/เคลิมิเรอร์/9.11.33)
- * กรม.ให้ชะลอเรื่องการลดอุณหภูมิการกลั่น (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/8.11.33)
- * ทาลูทางร่วมมือน้ำมันไทยฉนวน (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/8.11.33)
- * การสำรวจจุดเจาะหาแหล่งปิโตรเลียมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ข่าว/วิจักร/6.11.33)
- * ลดสารตะกั่วในเบนซินจาก 0.4 เหลือ 0.15 กรัม/ลิตร (ข่าว/วิจักร/12.11.33)
- * กระทรวงพาณิชย์กำหนดคุณภาพน้ำมันเบนซินใหม่ (ข่าว/เคลิมิเรอร์/12.11.33)
- * รัฐบาลพม่าอนุมัติให้ไทยสำรวจและผลิตปิโตรเลียม (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/11.12.33)
- * เสนอจัดเก็บภาษีเชื้อเพลิงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง (รายงาน/สยามรัฐ/11.12.33)
- * ไทยเซลล์เดินหน้าเจาะน้ำมันหลุมใหม่ (ข่าว/ผู้จัดการ/5.2.34)
- * เตรียมประชุมจัดตั้งกระทรวงพลังงาน (ข่าว/มติชน/13.4.34)
- * ข้อเท็จจริงเรื่องน้ำมันไร้สารตะกั่ว (สัมภาษณ์/ประชาชาติธุรกิจ/2.5.34)
- * กระทรวงอุตสาหกรรมเห็นด้วยกับการออกกฎหมายเพื่อรักษาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อม (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/17.4.34)
- * การพิจารณาจัดเสนอจัดตั้งกระทรวงพลังงาน (ข่าว/เดลินิวส์/18.4.34)
- * ปรึกษาใช้น้ำมันให้สอดคล้องกับการแก้ไขมลภาวะ (ข่าว/บ้านเมือง/26.4.34)
- * ไทยยังไม่กล้าใช้ ULG (คอลัมน์/ไทยรัฐ/2.5.34)
- * กำหนดคุณภาพน้ำมันเบนซิน/เบนซินพิเศษ (ข่าว/เดลินิวส์/2.5.34)
- * รถเมล์พันควินดาเพราะน้ำมันไร้ประสิทธิภาพ (คอลัมน์/ไทยรัฐ/26.7.34)
- * กลุ่มผู้ค้าน้ำมันรายใหญ่ของโลกร่วมผลิตน้ำมันคุณภาพ และช่วยพิทักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (ข่าวต่างประเทศ/คู่แข่ง/12.18.8.34)
- * พิจารณาแผนพัฒนาคุณภาพน้ำมันดีเซลลดควินดาและกำมะถันในเขตกทม. (ข่าว/วิจักร/30.10.34)
- * พรีเมียร์ออยล์เจาะน้ำมันเพิ่มทางภาคใต้ (ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/3-6.11.34)
- * ULG ไม่ขยายตามเป้า เร่งวิจัยหาสาเหตุ (ข่าว/ผู้จัดการ/23-29.12.34)
- * เตรียมประกาศเลิกขายเบนซินตะกั่ว ปี 39 (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/20.12.34)

4) ภาวะการแข่งขัน ความได้เปรียบเสียเปรียบเชิงธุรกิจ

- * เอสไอได้รับอนุมัติให้ขยายโรงกลั่น (ข่าว/มติชน/24.9.33)
- * สงครามโรงกลั่นระเปิดวันนี้ (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/24.9.33)

- * ไม้บิลวางแผนรุกเข้าวงการตลาดน้ำมันจร
(ข่าว/Economic Outlook 23-9.9.33)
- * โรงกลั่นศาลเท็กซ์ ปัญหาไม่รู้จบ (คอลัมน์นักเขียนประจำ/บ้านเมือง/2.9.33)
- * ประมูลโรงกลั่นที่ 5 ศาลเท็กซ์อันธพาล
(บทวิเคราะห์/สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์/9-15.9.33)
- * เซลล์ปฏิเสธรัดหุ้นโรงกลั่น 4 (ข่าว/Economic Forum/11-17.10.33)
- * พลิกประวัติศาสตร์ตั้งโรงกลั่น มือใครยาวสาวได้สาวเอา
(รายงาน/ประชาชาติธุรกิจ/14-17.10.33)
- * ไทยออยล์ไม่พร้อมตั้งโรงกลั่น (ข่าว/ไทยรัฐ/23.10.33)
- * ไทยออยล์มั่นใจรับมือโรงกลั่นใหม่สบาย (ข่าว/ไทยรัฐ/23.10.33)
ไทยออยล์เผยค่าโรงกลั่นอีก 11 ปี ไม่เหลืออะไร เพราะข้อผูกมัดเรื่องค่าเช่า
และส่วนแบ่งกำไร (ข่าว/สยามรัฐ/23.10.33)
- * ศาลเท็กซ์ยื่นกรานให้รัฐจัดหาพื้นที่สร้างโรงกลั่นเหมือนเซลล์
(ข่าว/วิญจักร/9.11.33)
- * โรงกลั่นเซลล์ได้รับสิทธิเช่าศาลเท็กซ์ (ข่าว/เคลิมิเรอร์/2.11.33)
- * แผนขยายการกลั่นเอสโซ่สะคุด (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/5.11.33)
- * นโยบายเปิดตั้งโรงกลั่นเสรี (ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/8-10.11.33)
- * ศาลเท็กซ์ส่อสันดาน "เขี้ยวลากดิน" (ข่าว/ไทยรัฐ/9.11.33)
- * ปฏิกริยาต่อร่างสัญญาสร้างโรงกลั่นกับอุตสาหกรรม
(วิเคราะห์/ประชาชาติธุรกิจ/25-28.11.33)
- * เบื้องหลังเซลล์ถูกเบี้ยวสัญญาสร้างโรงกลั่น (รายงาน/ฐานเศรษฐกิจ/2.12.33)
- * ศาลเท็กซ์ขอใช้ที่มรดกตกทอด (ข่าว/มติชน/26.11.33)
- * กนอ. พร้อมถมทะเลสร้างโรงกลั่นเซลล์ (ข่าว/เคลินิวส์/11.12.33)
- * บริษัทน้ำมันข้ามชาติสนใจนโยบายโรงกลั่นเสรี (ข่าว/เคลินิวส์/10-16.12.33)
- * บทบาทไทยออยล์ใน 5 ปีข้างหน้า (รายงาน/ผู้จัดการ/13.4.34)
- * เซลล์เห็นด้วยกับการสร้างสาธารณูปโภคร่วมกับศาลเท็กซ์
(ข่าว/ไทยรัฐ/12.4.34)
- * เซลล์ขอลิทธิพิเศษภาษีเครื่องจักรโรงกลั่น (ข่าว/ผู้จัดการ/12.4.34)
- * โรงกลั่นเซลล์-ศาลเท็กซ์ ยังฮือฮา-สับสน (รายงาน/แนวหน้า/7.5.34)
- * บริษัทน้ำมันเปิดศึกหั่นราคาแก๊สลอยตัว (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/28.5.34)
- * ไม้บิลปรับแผนรุกตั้งบริษัทฯ กลางคุมเอเซีย (ข่าว/ผู้จัดการ/26.6.34)
- * บางจากไม่เห็นด้วยที่เอสโซ่เสนอการเก็บเซอร์ชาร์จน้ำมันขาเข้า เมื่อมีการลอยตัว
(ข่าว/เคลิมิเรอร์/2.7.34)
- * ทิท้าเซลล์ในการสร้างโรงกลั่น 4 (คอลัมน์/ไทยรัฐ/6.7.34)

- * ตลาดน้ำมันไทยคึกคัก บริษัทน้ำมันโลกสนใจขอตังโรงกลั่น
(ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/21-24.7.34)
- * น้ำมันลอยตัว บางจากได้เปรียบที่ไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ 2%
(ข่าว/เคลิมิเรอร์/26.7.34)
- * ยุทธจักรค้าน้ำมันปั่นป่วน เพราะบางจากประกาศขายราคาถูกในระบบขายส่ง
หน้าโรงกลั่น (ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/5-11.8.34)
- * น้ำมันลอยตัวช่วงแรก คู่กัด "บตท-บางจาก เอสโซ่ ภาษีแพง"
(ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/12-17.8.34)
- * รัฐหนุนบางจากค้าปลีกสนองนโยบายค้าเสรี (ข่าว/ผู้จัดการ/16.8.34)
- * "มีชัย" เเบคซื้อขายโรงกลั่นไทยออยล์ แพนเข้าตลาดหุ้นทัพบ
(ข่าว/ผู้จัดการ/1-6.10.34)
- * บริษัทแม่เขบคิดหนักลงนามสร้างโรงกลั่น (รายงาน/เคลนิวิส์/9.10.34)
- * แนวใหม่เซ็นสัญญาโรงกลั่นเซลล์มีปัญหา (รายงาน/มติชน/18.10.34)
- * เซลล์ลอนดอนเห็นชอบโครงการสร้างโรงกลั่นในไทย
(ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/26.10.34)
- * เซ็นสัญญาโรงกลั่นเซลล์ (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/29.10.34)
- * ความคืบหน้าร่างสัญญาขยายกำลังการผลิตของเอสโซ่
(ข่าว/เคลิมิเรอร์/30.10.34)
- * เตรียมผลักดันเซ็นสัญญาศาลเท็กซ์-เอสโซ่ (ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/4-10.11.34)
- * เตรียมผลักดันโครงการตั้งโรงกลั่นเสรี (ข่าว/ผู้จัดการ/16.12.34)
- * เอสโซ่เซ็นสัญญาขยายการผลิต (รายงาน/กรุงเทพธุรกิจ/28-29.12.91)
- * เซลล์ ศาลเท็กซ์ เจรจรรวมโรงกลั่นล้มเหลว (คอลัมน์ฯ/มติชน/29.12.91)

5) ความเคลื่อนไหวด้านราคาและผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

- * การตัดสินใจขึ้นราคาน้ำมัน เรื่องใหญ่ของรัฐบาล
(คอลัมน์นักเขียนประจำ/มติชน/24.9.33)
- * น้ำมันขึ้นราคาใครได้ใครเสีย (บทวิเคราะห์/บ้านเมือง/26.9.33)
- * การปรับราคาน้ำมันตามจริง กองทุนติดลบ (ข่าว/เคลนิวิส์/19.10.33)
- * น้ำมัน สาเหตุที่ต้องขึ้นราคา (คอลัมน์นักเขียนประจำ/ไทยรัฐ/19.10.33)
- * ราคาน้ำมันตลาดโลกลด แต่รัฐปล่อยข่าวน้ำมันขึ้นราคา
(คอลัมน์นักเขียนประจำ/ไทยรัฐ/24.10.33)
- * เรื่องน้ำมันจะขึ้นราคา ชาวประชาค้ำกันบาน (คอลัมน์ฯ/ไทยรัฐ/24.10.33)
- * ทบทวนเรื่องปรับราคาน้ำมันใหม่ เนื่องจากราคาน้ำมันลดลง
(ข่าว/เอกลักษณ์/23.10.33)

- * ปรับราคาน้ำมันครั้งที่ 4 แล้วจะปรับรัฐบาลด้วยหรือไม่
(คอลัมน์ฯ/เดลินิวส์/23.10)
- * รัฐแบกภาระเงินกองทุนติดลบ (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/2.11.33)
- * "กร" ยืนยันไม่ปรับราคาในช่วงนี้ (ข่าว/เดลินิวส์/9.11.33)
- * เงินกองทุนดีขึ้น ไม่จำเป็นต้องปรับราคาช่วงนี้ (ข่าว/เอกสิทธิ์/9.11.33)
- * กองทุนน้ำมันติดลบอันตราย (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/2.11.33)
- * รับมือเศรษฐกิจยุคน้ำมันแพง (วิเคราะห์/สยามรัฐ/7.11.33)
- * รัฐบาลมีมาตรการรับสถานการณ์น้ำมันแพงอย่างไร
(รายงานฯ/ไทยรัฐ/6.11.33)
- * ราคาน้ำมันสิงคโปร์ลด น่าจะมีการปรับราคาในไทยบ้าง
(คอลัมน์ฯ/เดลินิวส์/7.3.34)
- * ประเมินภาวะเศรษฐกิจจากราคาน้ำมันภายใน/ภายนอกประเทศ
(ข่าว/แนวหน้า/8.3.34)
- * แนวโน้มราคาน้ำมันหลังสงคราม (วิเคราะห์/ฐานเศรษฐกิจ/11-17.3.34)
- * ภาวน้ำมันคลายวิกฤติ เตรียมปรับวิธีคิดราคาใหม่ (ข่าว/สยามรัฐ/15.3.34)
- * สถานการณ์น้ำมันดีขึ้น ถึงเวลาลดราคาน้ำมันดีเซล
(คอลัมน์ฯ/เดลินิวส์/20.3.34)
- * ปรับราคาน้ำมันเบนซินลด แต่ดีเซลเพิ่มในสัปดาห์นี้ (ข่าว/ผู้จัดการ 10.7.34)
- * อุปสรรคเศรษฐกิจไทยอยู่ที่การพึ่งน้ำมันนำเข้าเป็นส่วนใหญ่
(บทปก./ไทยรัฐ/7.7.34)
- * เตรียมสรุปภาวะเศรษฐกิจปี 34 (ข่าว/สยามรัฐ/10.12.34)
- * แพงค์ชาติสรุปภาวะเศรษฐกิจโต 7.9% (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/18.12.34)

6) เรื่องราวเกี่ยวกับระบบน้ำมันกึ่งลอยตัวและลอยตัวเต็มที่

- * นโยบายลอยตัวจะมีผลกระทบต่อด้านใดบ้าง (รายงาน/แนวหน้า/17.9.33)
- * ทำความเข้าใจกับสูตรราคาน้ำมันใหม่ (กึ่งลอยตัว)
(บทความ/ฐานเศรษฐกิจ/23-29.9.33)
- * ปัญหา น้ำมัน การนำน้ำมันออกจากการเมือง
(สัมภาษณ์/กรุงเทพธุรกิจ/24.9.33)
- * แนวทางการนำน้ำมันเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/9.11.33)
- * แปลงโฉมระบบน้ำมันเมืองไทย (สื่อบพิเศษ/ประชาชาติธุรกิจ/2.5.34)
(วิธีเปรียบเทียบราคาตามปั้ม)
- * เตรียมเสนอปรับหลักเกณฑ์กำหนดราคา ณ โรงกลั่น (ข่าว/แนวหน้า/11.3.34)
- * ลดราคาน้ำมันสำเร็จรูประลอก 2 พูทางสู่ราคาน้ำมันลอยตัว
(ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/24-27.3.34)

- * หน่วยงานปล่อยราคาน้ำมันลอยตัว (ข่าว/เคลิมิเรอร์/1.4.34)
- * ปรับราคาตามสูตรกำหนดราคาเพื่อสร้างความเคยชินกับราคาตลาดโลก (ข่าว/เคลินิวส์/5.4.34)
- * อีกก้าวของการเข้าสู่ราคาน้ำมันลอยตัว (ข่าว/สยามรัฐ/7-13.4.34)
- * รัฐบาลพร้อมหรือที่จะปล่อยให้ราคาน้ำมันลอยตัว (คอลัมน์ฯ/เคลิมิเรอร์/8.4.34)
- * ประกาศใช้ระบบกึ่งลอยตัวเริ่ม 1 มิ.ย. 34 (ข่าว/แนวหน้า/26.4.34)
- * เลิกคุมสต็อกน้ำมัน รับกึ่งลอยตัว (ข่าว/มติชน/29.4.34)
- * ประกาศลดราคาน้ำมันโรงกลั่น เพื่อให้มีการปรับราคาตามระบบกลไกราคา (รายงาน/เคลินิวส์/6.5.34)
- * ลดราคาไม่ฮวบฮาบ แต่ลดหลายครั้งเพื่อให้คนไทยคุ้นเคย (ข่าว/ไทยรัฐ/7.5.34)
- * นโยบายใหม่ของรัฐบาล "ราคาน้ำมันลอยตัว" (คอลัมน์ฯ/บ้านเมือง/8.5.34)
- * ขึ้นชมนโยบายกึ่งลอยตัวของรัฐ (คอลัมน์ฯ/ไทยรัฐ/9.5.34)
- * การแข่งขันด้านราคาในกรุงเทพแต่ชนบทอาจผูกขาด (คอลัมน์ฯ/เคลินิวส์/9.5.34)
- * รัฐเตรียมมาตรการควบคุมหลังประกาศระบบราคา (ข่าว/ผู้จัดการ/10.5.34)
- * การปรับตัวของผู้ค้าน้ำมันรับภาวะลอยตัว (รายงาน/วิจัยกร/11.5.34)
- * รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจระบบน้ำมันกึ่งลอยตัว (คอลัมน์ฯ/เคลิมิเรอร์/18.5.34)
- * ปตท. เตรียมควบคุมไม่ให้ผู้ค้าน้ำมันรวมตัวขึ้นราคาเกินควร
- * การให้ราคาน้ำมันลอยตัว รัฐมนตรีไพจิตร (คอลัมน์ฯ/ไทยรัฐ/24.5.34)
- * น้ำมันลอยตัว ผลสุดท้ายผู้ค้าราย (คอลัมน์ฯ/ไทยรัฐ/23.5.34)
- * ให้มีทั้งประเทศแสดงป้ายราคาน้ำมัน ตั้งแต่ 27 พ.ค. 34 (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/24.5.34)
- * บางจากตั้งศูนย์บริการธุรกิจให้ข้อมูลราคาน้ำมันลอยตัว (รายงาน/กรุงเทพธุรกิจ/27.5.34)
- * น้ำมันลอยตัวเป็นฉันทัด (คอลัมน์ฯ/เคลินิวส์/25.5.34)
- * แนะนำสูตรคิดราคาน้ำมันลอยตัว (ข่าว/มติชน/26.5.34)
- * ศึกษาน้ำมันระเบิด บ.น้ำมันรับประโยชน์ (คอลัมน์ฯ/เคลินิวส์/30.5.34)
- * การเปลี่ยนโฉมระบบการค้าน้ำมันในปัจจุบัน (รายงานพิเศษ/ประชาชาติธุรกิจ/2-5.6.34)
- * รัฐประกาศปรับราคาขายส่งน้ำมันระลอก 2 (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/7.6.34)
- * ปรับราคาขายหน้าโรงกลั่นทุกสัปดาห์ เพื่อรับระบบลอยตัวสมบูรณ์ภายใน 2 เดือนนี้ (ข่าว/แนวหน้า/7.6.34)
- * ราคาน้ำมันสัมพันธ์กับยอดขาย (คอลัมน์ฯ/เคลิมิเรอร์/27.6.34)

- * บริษัทน้ำมันเตรียมแผนรับมือนโยบายน้ำมันลอยตัว (ข่าว/เดลินิวส์/1.7.34)
- * เตือนชาวไร่ชาวนาซื้อดีเซลแพงในระบบกึ่งลอยตัว (คอลัมน์ฯ/เดลินิวส์/3.7.34)
- * ปตท.มั่นใจระบบลอยตัวไม่มีการฮั้วราคา (ข่าว/ผู้จัดการ/8.7.34)
- * ความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตราคาน้ำมันลอยตัว (ข่าว/สยามรัฐ/21.7.34)
- * ใกล้ถึงระบบน้ำมันลอยตัว แต่ไทยออยล์ยังเงยบเขยิบ (คอลัมน์ฯ/เดลินิวส์/24.7.34)
- * รัฐตัดสินใจปล่อยลอยตัว โดยเลิกเก็บภาษีเข้ากองทุน (ข่าว/แนวหน้า/3.8.34)
- * ระบบลอยตัว โรงกลั่นในประเทศลำบาก (รายงาน/สยามรัฐ/8.8.34)
- * ภาวน้ำมันลอยตัวอยู่ในเขตกท.เหนืออีสาน ส่วนใต้และตะวันออก ไม่มากเท่าที่ควร (ข่าว/เดลินิวส์/13.8.34)
- * น้ำมันลอยตัว ทุกข์ของคนบ้านนอก (คอลัมน์ฯ/ประชาชาติธุรกิจ/18-21.8.34)
- * บทบาทปตท.ในคิกน้ำมันลอยตัว (วิเคราะห์/ผู้จัดการ/19-25.8.34)
- * ประกาศลอยตัว บริษัทน้ำมันรับค่าการตลาดเต็มที (คอลัมน์ฯ/เดลินิวส์/20.8.34) (แสดงความคิดเห็นต่อเนื่อง คือ 26-28.9.34, 3.10.34, 9-10.9.34 และ 12.10.34)
- * ภาวะการแข่งขันหลังปรับระบบน้ำมันลอยตัว (วิเคราะห์/วิญญูจักร/6.9.34)
- * ผลกระทบจากราคาน้ำมันลอยตัว (วิเคราะห์/สยามรัฐ/9.10.34)
- * สภาวะราคาหลังการใช้ระบบราคาน้ำมันลอยตัวช่วง 3 เดือน (ข่าว/คู่แข่ง/14-20.10.34)
- * รัฐเตรียมปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตและเงินกองทุนเพื่อยกเลิกกองทุนน้ำมัน (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/4.11.34)
- * รัฐยังระบุไม่ได้ว่าการตลาดช่วงนี้สูงหรือไม่ เพราะเป็นช่วงเริ่มใช้ระบบ (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/5.11.34)
- * ภาวะราคาน้ำมันลอยตัวยังไม่ลดลง แม้ราคาตลาดโลกลดลงแล้ว (ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/15-18.12.34)
- * ตรวจสอบกลไกค่าน้ำมันเสรี (หาสาเหตุที่น้ำมันไม่ลดราคาตามสถานการณ์โลก) (บทก./ประชาชาติธุรกิจ/19-21.12.34)

7) สถานการณ์พลังงานภายในประเทศ/ต่างประเทศ

- * ภาวะการใช้น้ำมันของประเทศในรอบ 1 เดือน (บทความ/กรุงเทพธุรกิจ/24.9.33)
- * คัดนี้ราคาน้ำมันโลก (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/24.9.33)
- * จะหวังพึ่งปิโตรเลียมภายในประเทศได้เพียงใด (บทความ/Economic Outlook/3-9.9.33)

- * น้ำมันแพงยังไม่ขึ้นค่าไฟฟ้า ลดเวลา TV แก้ปัญหาไม่ถูกจุด (ข่าว/ฐานเศรษฐกิจ/3-9.9.33)
- * น้ำมันและก๊าซในภูมิภาคเอเชีย (บทวิเคราะห์/บ้านเมือง/19.10.33)
- * ราคาน้ำมันโลก (กรุงเทพธุรกิจ/23.10.33)
- * เวียดนามผลิตน้ำมันดิบมากเกินคาด (ข่าว/วิจักร/9.11.33)
- * คาดการณ์ราคาน้ำมันสูงขึ้น (ข่าวต่างประเทศ/สยามรัฐ/12.11.33)
- * สงครามยึดเยื้อ แต่บริษัทน้ำมันยืนยันน้ำมันไม่ขาดแคลน (ข่าว/ผู้จัดการ/3.2.34)
- * สถานการณ์ปิโตรเลียมในรอบปี 2533 (รายงาน/เคลิมิเรอร์/2.2.34)
- * สถิติคนไทยจ่ายน้ำมันในช่วง 2 เดือนแรกปี 32 (รายงาน/ฐานเศรษฐกิจ/21.4.34)
- * โอเปกผลิตน้ำมันลดลงเพื่อยกระดับราคา (ข่าวต่างประเทศ/เคลิมิเรอร์/15.5.34)
- * โลกต้องพึ่งพาพลังงานจากโอเปกเพิ่มขึ้น (ข่าวต่างประเทศ/กรุงเทพธุรกิจ/15-19.9.34)
- * สถานการณ์ปิโตรเลียม ม.ค.-พ.ค.34 (รายงาน/วิจักร/29.6.34)
- * โอเปกเดือนน้ำมันขาดแคลนปี 43 (ข่าวต่างประเทศ/กรุงเทพธุรกิจ/1-7.7.34)
- * ภาวะน้ำมันในรอบสัปดาห์ (รายงาน/ผู้จัดการ/1-7.7.34)
- * สถานการณ์ปิโตรเลียม 6 เดือนแรกปี 34 (รายงาน/แนวหน้า/5.8.34)
- * การเมืองโซเวียตทำให้ราคาน้ำมันโลกปั่นป่วน (ข่าวต่างประเทศ/มติชน/21.8.34)
- * สรุปภาวะการใช้ น้ำมัน ม.ค.-ก.ย.34 (รายงาน/ผู้จัดการ/2-3-11.34)
- * สถานการณ์ปิโตรเลียม 34 (รายงาน/เคลิมิเรอร์/30.12.34)

8) ธุรกิจน้ำมันขององค์กรรัฐ ปตท./บางจาก

- * ท่อส่งน้ำมันศรีราชา-สระบุรี ส่อเคঁ่ายุ่ง (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/18.10.33)
- * ปตท.ทุ่ม 600 ล้าน ขยายการผลิตก๊าซเสริมความต้องการ (ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/18-20.10.33)
- * ปตท. ลดราคาก๊าซหุงต้ม (ข่าว/มติชน/2.11.33)
- * บางจากรับคอนเดนเสทจาก ปตท. (ข่าว/เคลิมิเรอร์/9.11.33)
- * ปตท. เร่งทวงหนี้ ขสมก. แก้เงินตั้ง (ข่าว/วิจักร/9.11.33)
- * ปตท. วางท่อส่งก๊าซให้โรงไฟฟ้าวังน้อย (ข่าว/เคลิมิเรอร์/12.10.33)
- * ปตท. ลดราคาก๊าซแอลพีจี (ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/8-10.11.33)
- * ปตท. พบปัญหาเงินตั้งตัว แผนลงทุนเพียบ (ข่าว/วิจักร/12.11.33)

- * ระวัง ปตท. ก็ล้มได้ (วิจารณ์/ไทยรัฐ/9.11.33)
- * เตรียมผ้าตัดปตท. (ข่าว/เดลินิวส์/12.11.33)
- * บางจากพร้อมลดสารตะกั่วในเบนซิน (ข่าว/เดลินิวส์/28.1.34)
- * บอร์ดอนุมัติผังร่างปตท. แยกเป็น 2 กลุ่ม (ข่าว/ผู้จัดการ/28.3.34)
- * ภาวะการแข่งขันของปตท. ในตลาดค้าปลีก (ข่าว/ผู้จัดการ/1-7.4.34)
- * บางจากประสบผลสำเร็จจากการดำเนินงานเป็นปีที่ 6
(รายงาน/เดลินิวส์/20.4.34)
- * ความคืบหน้าแผนปรับโครงสร้างปตท. (ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/6-8.6.34)
- * ราคาน้ำมันลอยตัว ยอดขายปตท. พุ่งกว่า 20% (รายงาน/มติชน/15.6.34)
- * บางจากเผยแพร่แบบการจำหน่ายน้ำมันแก่ผู้ค้ารายย่อยในต่างจังหวัด
(ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/21.6.34)
- * ให้ปตท. ถือหุ้นโรงกลั่น 25% เพื่อวิกฤติการณ์น้ำมันในอนาคต
(ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/21.6.34)
- * ปตท. เตรียมทุ่มลงทุนครบวงจรในเวียดนาม (ข่าว/ผู้จัดการ/26.6.34)
- * บางจากเตรียมขยายฐานการผลิตน้ำมัน 5 ปีข้างหน้า
(ข่าว/Economic Forum/18-24.7.34)
- * บางจากเตรียมตั้งบิ๊มทั้งประเทศ ขยายธุรกิจครบวงจร
(ข่าว/ประชาชาติธุรกิจ/25-27.7.34)
- * ปตท. นำเข้าดีเซลหมุนเร็ว 357 ลดมลภาวะควันดำ
(ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/21.8.34)
- * คู่เวตติดต่อ ปตท. ร่วมค้าน้ำมันในอินโดจีน (ข่าว/กรุงเทพธุรกิจ/30.10.34)
- * ปตท. ได้กำไรปี 34 ตั้งเป้าลงทุนปีหน้า (ข่าว/มติชน/21.12.34)
- * ปตท. เปิดเกมรุกตลาดเขมร (ข่าว/แนวหน้า/21.12.34)
- * ปตท. แปลงรูปโฉมทั้งสัญลักษณ์องค์กรและรูปแบบบิ๊ม

จากการรวบรวมเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น เราจะพบว่าในช่วงที่ทำการสำรวจข้อมูลนี้ หนังสือพิมพ์ทุกประเภทล้วนแต่ให้ความสนใจข่าวสารด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง โดยเลือกเสนอประเด็นอย่างเป็นเอกเทศของแต่ละฉบับ ดังนี้

1) ลักษณะการนำเสนอ

หนังสือพิมพ์ประชาชนิยมเสนอข่าวสารด้านพลังงานอย่างต่อเนื่อง และมีความถี่สูง เฉพาะสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือกำลังเป็นที่สนใจอย่างกว้างขวาง เช่น ข่าวด้านวิกฤติการณ์อ่าวเปอร์เซียและผลกระทบต่อความเคลื่อนไหวด้านราคา หรือการปรับโครงสร้างราคาน้ำมันความ

ได้เปรียบเสียเปรียบในเชิงธุรกิจ เช่น การประมูลโรงกลั่นที่ 4, 5 เป็นต้น ส่วนข่าวด้านอื่น ๆ รายงานข้างเป็นครั้งคราว

ส่วนหนังสือพิมพ์คุณภาพรวมทั้งหนังสือพิมพ์ในแวดวงธุรกิจ นอกจากจะให้ความสนใจในเรื่องเดียวกับหนังสือพิมพ์ประชาชนนิยมแล้ว ยังครอบคลุมไปถึงการพัฒนาด้านพลังงาน (การแสวงหาพลังงานน้ำมันทั้งใน นอกประเทศ การพัฒนาคุณภาพน้ำมัน) และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เป็นการให้ความสนใจในการรายงานข่าวสารนั้นยาวนานกว่าการเสนอของ นสพ.ประชาชนนิยม

2) ลักษณะสารสนเทศด้านพลังงานที่ได้รับการเผยแพร่เป็นการติดตามและรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น ๆ บางครั้งมีทั้งการปูพื้นฐานความเป็นมาหรือวิเคราะห์ถึงแนวโน้มในอนาคต ดังนั้น การนำเสนอจะอยู่ในรูปของข่าว บทวิเคราะห์ และการวิพากษ์วิจารณ์โดยคอลัมนิสต์ตามลำดับ (สำหรับคอลัมนิสต์มักเสนอแนวความคิดออกมาในเชิงลบหรือไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล เช่น ความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมันกึ่งลอยตัว/ลอยตัวเต็ม)

ส่วนลักษณะข่าวสารที่เป็นความรู้โดยตรงนั้นมีการเผยแพร่น้อยมาก เท่าที่ปรากฏชัดเจนได้แก่ช่วงที่รัฐบาลเตรียมประกาศใช้นโยบายกึ่งลอยตัว/ลอยตัวเต็มที่ หนังสือพิมพ์คุณภาพหรือธุรกิจจะปูพื้นฐานความรู้ด้วย "หลักการและเหตุผล" ต่อจากนั้นก็ทยอยลงเรื่องสถานการณ์น้ำมันในตลาดโลก พร้อมความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมันภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคปรับพฤติกรรมบริโภคเสียใหม่ เพื่อรองรับสถานการณ์น้ำมันที่สิ้นไหลไปตามกลไกการค้าเสรี

แหล่งข่าวฯ ที่มีบทบาทชัดเจนในการนำเสนอประเด็นดังกล่าว เป็นหน่วยงานภาครัฐบาล คือ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ใช้เวลาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในช่วงก่อนน้ำมันกึ่งลอยตัว 2 เดือน และช่วงลอยตัว 1 เดือน โดยเน้นสื่อของรัฐบาลเป็นหลัก คือกรมประชาสัมพันธ์) การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (จัดสัมมนาให้ความรู้เรื่องน้ำมันลอยตัวแก่สื่อมวลชน และสรุปสถานการณ์ปิโตรเลียมพร้อมความเคลื่อนไหวด้านราคา เพื่อเผยแพร่ตามหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ เป็นประจำทุกสัปดาห์) และบริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (เสนอบทความเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำมันลอยตัวอย่างต่อเนื่องในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2534 พร้อมเผยแพร่สถานการณ์การใช้น้ำมันภายในประเทศ และความเคลื่อนไหวด้านราคาแก่สื่อมวลชนทั่วไป) ส่วนผู้ค่าน้ำมันภาคเอกชน มีการแสดงทัศนคติเห็นด้วยกับนโยบายฯ ผ่านทางสื่อมวลชน ในช่วงแรก ๆ หลังจากนั้นก็ไม่ปรากฏความเคลื่อนไหวใด ๆ โดยเฉพาะช่วงที่ถูกโจมตีว่าเป็นฝ่ายรับผลประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว เช่นเดียวกับที่บริษัทไทยออยล์ฯ แสดงท่าทีเกี่ยวกับเรื่องนี้ผ่านสื่อมวลชนน้อยมาก จนถูกมองว่าคงเพราะเป็นฝ่ายเสียประโยชน์จากนโยบายฯ ดังกล่าว

3) การอ้างอิงแหล่งข่าวนั้น ซึ่งมีทั้งอ้างถึงตัวบุคคลและสถานที่ ปรากฏว่าแหล่งข่าว

ภาครัฐบาลมีความหลากหลายมากที่สุด ในขณะที่ภาคเอกชนมีเพียงแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือรองลงมาเท่านั้น กล่าวคือ

แหล่งข่าวภาครัฐบาล : นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รว.อุตสาหกรรม รว.พาณิชย์ รว.วิทยาศาสตร์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม คณะอนุกรรมการนโยบายปิโตรเลียม เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ กรมเศรษฐกิจพาณิชย์ รองผู้อำนวยการกรมเศรษฐกิจการคลัง ผู้ว่าการนิคมฯ ปลัดฯ กลาโหม ผู้อำนวยการกรมทรัพยากรธรณี กรมการพลังงานทหาร ทาเนียบรัฐบาล การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แหล่งข่าวระดับรัฐมนตรี ฯลฯ

ปตท. : ผู้ว่าฯ รองผู้ว่าฯ รองผู้ว่าด้านการตลาด ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ด้านวางแผนฯ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ แหล่งข่าวระดับสูง ฯลฯ

บางจาก : กรรมการผู้จัดการใหญ่ รองกรรมการฯ แหล่งข่าวระดับสูง แหล่งข่าวจากบางจาก

ไทยออยล์ : ประธานกรรมการอำนวยการ

เชลล์ : ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์

คาลเท็กซ์ : ประธานกรรมการผู้จัดการใหญ่ ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ แหล่งข่าวระดับสูง

เอสโซ่ : ประธานกรรมการฯ กรรมการบริหาร ผู้จัดการฝ่ายขาย ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์

อื่น ๆ : ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ สภาหอการค้าไทย ผู้เชี่ยวชาญวงการน้ำมัน วงการพลังงาน ผู้ค้าน้ำมัน กลุ่มธุรกิจน้ำมัน ฯลฯ

จากลักษณะการอ้างอิงแหล่งข่าวเช่นนั้น ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับแหล่งข่าวและความสัมพันธ์ที่มีต่อสื่อมวลชน ดังนี้

* แหล่งข่าวระดับสูงหรือระดับผู้บริหาร มักได้รับการอ้างอิงถึงเสมอ โดยรูปแบบความสัมพันธ์ทางการสื่อสารที่สามารถสร้างอิทธิพลให้เกิดการยอมรับจากสื่อมวลชนอยู่ในลักษณะของการเป็น

แหล่งอ้างอิงอำนาจความชอบธรรม (เช่น การให้ความสำคัญกับ ปตท. หรือบางจาก ซึ่งถือเป็นธุรกิจ
น้ำมันของรัฐ อันหมายถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ) และอำนาจในการเป็นผู้ชำนาญการเป็นหลัก
ทั้งนี้อาจรวมถึงลักษณะส่วนตัวอันได้แก่ ความเป็นผู้มีชื่อเสียงอยู่แล้ว การเคลื่อนไหวใด ๆ จึงตกเป็น
ข่าวได้เสมอ

* นอกจากบุคคลในระดับสูงเหนือระดับหัวหน้าหน่วยงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ด้านการ
สื่อสาร รวมทั้งโฆษกขององค์การแล้ว ยังมีบุคคลในระดับกลาง-ล่าง ซึ่งอาจอยู่ในฐานะที่จะให้ข่าวได้
แต่ไม่เปิดเผยตัวอันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ข่าวอย่างเป็นทางการ
(เช่น เซลล์ คาลเท็กซ์) หรือมีอำนาจที่จะให้ข่าว แต่ยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติขององค์การที่จะให้สิทธิ์นั้น
แก่ผู้บริหารสูงสุดเท่านั้น (เช่น ไทยออยล์) จึงต้องอ้างเชิงภาพรวม เช่น วงการน้ำมัน หรือองค์การ
เช่น แหล่งข่าวจากบางจาก เป็นต้น

ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวด้านพลังงานกับสื่อมวลชนนั้น นับเป็นเรื่องสำคัญ
และมีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างยิ่ง โดยปกติแล้ว การเข้าถึงข่าวของสื่อมวลชนมักจะประสบกับข้อ
จำกัดหลายประการ อาทิ กฎหมาย นโยบาย ความร่วมมือของผู้ให้ข่าว ประเภทของข่าว รวมทั้ง
ภาวะความเป็นไปของสังคมขณะนั้น ด้วยเหตุนี้สื่อมวลชนจึงต้องพยายามสร้างไมตรีจิตและความคุ้นเคย
กับแหล่งข่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งเบื้องหลังหรือ "เบาะแส" ของข่าวที่ต้องการ เช่นเดียวกับแหล่งข่าว
ต่าง ๆ ก็พยายามหาทุกวิถีทางให้เรื่องที่ตนเองสนใจได้รับความสนใจตีพิมพ์จากสื่อมวลชน โดยเฉพาะแหล่ง
ข่าวด้านพลังงานซึ่งได้รับผลกระทบจากการเมืองสูงเช่นนี้ ย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนิน
ความสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ ทั้งเพื่อประโยชน์ในการเป็นช่องทางเผยแพร่ข่าวสารของ
บริษัทไปสู่สาธารณชนโดยตรง และเพื่อการเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีในสายตาของสื่อมวลชนนั่นเอง

นอกจากเป็นหลักการพื้นฐานที่กล่าวมาในข้างต้นนี้ เราอาจพบความสัมพันธ์อีกหลายรูปแบบ
เช่น การปรึกษาหารือ (นักข่าวโทรฯ มาขอความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง) การแลกเปลี่ยน
ข่าวสาร (ไม่ใช่ เรื่องของการยื่นหมิ่นแฉ แต่เป็นลักษณะของความพึงพอใจส่วนตัวที่จะบอกกล่าวโดย
ไม่มีเงื่อนไข ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ช่วงที่บริษัทผู้ค้าน้ำมันกำลังถูกโจมตีจากคอลัมนิสต์ของ นสพ.
ประชานิยม (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) เกี่ยวกับการขึ้นค่าการตลาด จึงมีการหยิบยกข้อมูลตัวเลขต่าง ๆ
มาแสดงให้เห็นโดยไม่กล่าวถึงแหล่งอ้างอิงใด ๆ ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจคนหนึ่งของไทยรัฐเป็นฝ่าย
โทรศัพท์มาสอบถามความคิดเห็นของคุณบริندا ผู้ประสานงานสื่อมวลชนของเซลล์ พร้อมกับบอกให้
ทราบด้วยว่าใครเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่คอลัมนิสต์ในเรื่องดังกล่าว)

กล่าวได้ว่า ศิลปะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวด้านพลังงานฯ กับสื่อมวลชน
เป็นเรื่องลับซับซ้อน ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่แหล่งข่าวฯ ส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่า ในแง่มนุษย-
สัมพันธ์นั้น ต้องมีการพัฒนาทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสัมพันธ์ทางวิชาชีพให้ดีที่สุด โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง หากแหล่งข่าวหรือผู้บริหารคนใดได้คลุกคลีกับงานด้านการสื่อสารขององค์การมาตั้งแต่ต้น

และมีโอกาสพัฒนาความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนมาโดยตลอด ย่อมได้เปรียบในแง่ของความสนิทสนมและความน่าเชื่อถือจากสื่อมวลชน (โดยเฉพาะคอลัมนิสต์) ทั้งยังสามารถลงลึกไปถึงความสัมพันธ์ (connecting) ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันอีกด้วย ดังนั้น หากแหล่งข่าวใดมีความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนในลักษณะดังกล่าว ย่อมสามารถแสดงทัศนะหรือถ่ายทอดความคิดเห็นของตนหรือองค์การไปยังสาธารณชนได้ง่ายขึ้น (ประเด็นนี้จะได้อธิบายให้เห็นโดยละเอียดจากกรณีศึกษา บริษัท ไทยออยล์ จำกัด ต่อไป)

ตรงกันข้ามกับแหล่งข่าวที่มีลักษณะปิดหรือไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อมวลชน จะไม่ได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนเท่าที่ควร กรณีของบริษัท คาลเท็กซ์ (ไทย) จำกัด เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เนื่องจากเป็นองค์การที่มีนโยบายปิดตัวด้านข่าวสารมาโดยตลอด เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในกรณีสร้างโรงกลั่นที่ 4 และที่ 5 กับบริษัท เชลล์ฯ ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อมวลชน ผลปรากฏว่าข่าวคราวที่ออกเผยแพร่ในช่วงนี้มุ่งโจมตีบริษัท คาลเท็กซ์ฯ อย่างรุนแรงทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ทางบริษัทฯ จึงต้องทบทวนและเร่งปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์เสียใหม่

4) ลักษณะการบริโภคข่าวสารด้านพลังงานจากสื่อมวลชน การศึกษาในกรณีนี้เป็นการมองจากตัวผู้ส่งสาร (แหล่งข่าวและสื่อมวลชน) ไปยังกลุ่มผู้รับสาร ซึ่งถูกจัดวางไว้แล้วว่าเป็นกลุ่มใดแบบใด และอยู่ตรงส่วนไหนของสังคม กล่าวคือได้มีการสร้างภาพลักษณ์หรือคาดเดากลุ่มเป้าหมายของตนไว้ล่วงหน้าพร้อมกับผลิตเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านด้วย

จากความสัมพันธ์ส่วนนี้ทำให้เข้าใจว่า สารสนเทศด้านพลังงานที่ได้รับการเผยแพร่จากสื่อมวลชนทุกวันนี้ มิใช่เป็นเพียงการคัดเลือกรองจากฝ่ายผู้ผลิตสารเท่านั้น แต่กลุ่มผู้อ่านย่อมมีส่วนกำหนดประเด็น ที่น่าสนใจด้วยเช่นกัน

กลุ่มผู้รับสารสนเทศด้านพลังงานน่าจะสามารถจัดเป็นกลุ่มก้อนชัดเจน เช่น อาจแบ่งได้ตามระดับเศรษฐกิจ-สังคม หรือการศึกษา ทั้งนี้เพราะข่าวสารดังกล่าวจะเป็นเรื่องของเทคโนโลยีระดับสูง หรือมีฉันทันก็เป็นความเคลื่อนไหวเฉพาะแวดวง ซึ่งห่างไกลจากความสนใจของประชาชนโดยทั่วไป ดังนั้นกลุ่มผู้อ่านจึงควรเป็นผู้ที่สามารถจะรับสารได้ (potential public) หรือกลุ่มที่ทำการรับสารจริง ๆ (effectation public) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการใช้สื่อมวลชนเพื่อตอบสนองความต้องการด้านข่าวสารอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังไม่ควรมองข้ามผู้อ่านอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีโอกาสรับทราบข่าวสารหรือเรียนรู้สารสนเทศด้านพลังงานได้โดยบังเอิญ อันหมายถึงการรับและสะสมข้อเท็จจริง ทัศนคติ และพฤติกรรม โดยปราศจากการแสวงหาอย่างกระตือรือร้น (Roberts, Donald F. 1973) ตัวอย่างเช่น ผู้อ่านที่ไม่สนใจข่าวสารด้านพลังงานมาก่อน แต่เมื่อเห็นหนังสือพิมพ์หยิบยกประเด็นเกี่ยวกับการประกาศนโยบายน้ำมันลอยตัวของรัฐบาลมานำเสนออย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์จากคอลัมนิสต์ที่ตนชื่นชอบ ก็อาจจะอ่านผ่านตาจนเกิดการรับรู้ขึ้นโดยไม่รู้ตัว

กล่าวโดยสรุป สำหรับกระบวนการผลิตข่าวสารด้านพลังงานของแหล่งข่าว เราจะพบว่าในฐานะเจ้าของสื่อ ซึ่งมีช่องทางเผยแพร่ของตนเองแล้ว องค์กรจะเป็นผู้กำหนดประเด็น หรือเลือกสรรเนื้อหา และมอบหมายที่บุคคลภายนอกเป็นฝ่ายผลิตและนำเสนอรูปแบบ เพื่อให้วารสารได้มาตรฐานทางวิชาชีพ ในขณะที่การนำเสนอข่าวสารตามหน้าหนังสือพิมพ์นั้น สื่อมวลชนจะเป็นฝ่ายนำเสนอประเด็นข่าวสารในลักษณะที่ตอบสนองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่ โดยอ้างอิงถึงแหล่งข่าวอย่างหลากหลาย

เป็นที่น่าสังเกตว่า การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นเพียงการตีความข้อมูลที่ได้รับการเปิดเผยจากแหล่งข่าวเท่านั้น ทำให้ผลการศึกษเกี่ยวกับแหล่งข่าวด้านพลังงานแทบจะไม่มีแตกต่างใด ๆ จากผู้ส่งสารทั่วไป ทั้ง ๆ ที่แหล่งข่าวเป็นสถาบันธุรกิจที่มีผลประโยชน์มหาศาล และมีศักยภาพทางการสื่อสารในระดับสูง ซึ่งน่าจะมีเป้าหมายการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารที่โดดเด่นเฉพาะตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากย้อนไปพิจารณาถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้วิเคราะห์ไว้แล้วในบทที่ 4 เกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อองค์กร ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อการจัดวางความสัมพันธ์ของงานสื่อสารด้วยแล้ว ก็เท่ากับว่า งานวิจัยครั้งนี้ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยอิทธิพลดังกล่าวนี้มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรในบริบทการสื่อสารของแหล่งข่าว

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการศึกษาถึงกระบวนการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานของ บริษัท ไทยออยล์ จำกัด เป็นกรณีเฉพาะ เพื่อช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทของแหล่งข่าวด้านพลังงานอย่างแท้จริง ดังนี้

กรณีศึกษาแหล่งข่าว : บริษัท ไทยออยล์ จำกัด
กระบวนการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงาน

วัตถุประสงค์ของการผลิตวารสารไทยออยล์อย่างเป็นทางการนั้น ระบุไว้ในวารสารไทยออยล์ ฉบับปฐมฤกษ์ 1 สิงหาคม 2529 ซึ่งปรากฏใจความตอนหนึ่งว่า

"เพื่อให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ และพนักงานของบริษัทฯ ได้รับทราบขอบข่ายของงานที่ดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง และโดยที่ธุรกิจนี้มันมีความผันผวนในตัวเองอยู่ตลอดเวลา ข่าวสารที่มีคุณค่าเกี่ยวกับธุรกิจประเภทนี้จึงน่าที่จะได้รับการเผยแพร่กว้างขวางออกไปด้วยเหตุนี้บริษัทฯ จึงได้จัดทำวารสาร "ไทยออยล์" ขึ้น เพื่อเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับการกลั่นน้ำมัน ความเคลื่อนไหวในวงการน้ำมันทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนบทความอื่น ๆ ประกอบเป็นความหลากหลาย..... และแจกจ่ายไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ โดยไม่คิดมูลค่า"

และเพื่อสนองวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารดังกล่าว คณะผู้จัดทำจึงได้กำหนดโครงสร้าง และรูปแบบการผลิตสื่ออย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1) บทสัมภาษณ์ข้าราชการ หรือผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงาน หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับพลังงานของประเทศ ครอบคลุมเนื้อหาทางด้านภาวะความเคลื่อนไหวโดยทั่วไป รวมทั้งแผนงานนโยบาย และแนวโน้มต่าง ๆ ของวงการน้ำมัน

2) ข้อเขียนประเภทบทความเชิงวิชาการด้านเทคโนโลยี หรือวิทยาการด้านน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) ข้อเขียนประเภทบทความหรือเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งนำเสนอเพื่อสร้างความหลากหลายให้กับวารสารเป็นสำคัญ

ในแง่นี้เราจะพบว่าโครงสร้างการผลิตถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของวารสารอย่างสอดคล้อง ซึ่งวิธีการเลือกสรรและดำเนินการผลิต-เผยแพร่โดยรวมได้แจ่มแจ้งไปแล้วในตอนต้นของบทวิเคราะห์ที่ อย่างไรก็ตามจากการประเมินคุณค่าของโครงสร้างการผลิตดังกล่าวแล้วจะพบว่า องค์การหรือผู้ส่งสารจะใส่ใจเป็นพิเศษกับบทสัมภาษณ์ข้าราชการ หรือผู้บริหารระดับสูงนับตั้งแต่การศึกษาสถานการณ์และประเมินว่า เรื่องราวใดที่น่าจะเป็น HOT ISSUE ในช่วงเวลานั้น ๆ พร้อมทั้งเลือกสรรบุคคลเป้าหมายซึ่งอยู่ในฐานะที่จะเป็นบุคคลผู้ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าวได้ โดยผู้จัดทำจะต้องนำประเด็นที่ต้องการเสนอเข้าหารือกับผู้ให้สัมภาษณ์เสียก่อน หากเป็นเรื่องที่สามารถเสนอได้ ก็จัดเตรียมแผนงานในรายละเอียดต่อไป กล่าวได้ว่าไทยออยล์ให้ความสำคัญกับเนื้อหา รูปแบบ และลีลาการนำเสนออย่างเต็มที่ ทั้งนี้เป็นข้อเท็จจริงที่พบได้จากข้อสังเกตประการหนึ่ง นั่นคือการที่ผู้บริหารระดับผู้ช่วยกรรมการบริหาร และผู้จัดการฝ่ายกิจการสัมพันธ์ได้เข้ามาดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดมาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีไม่เพียงที่ปรึกษาผู้ควบคุมด้านนโยบายของวารสารเท่านั้น หากยังเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองอยู่เนือง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในวงราชการที่มีความสำคัญยิ่งต่ออุตสาหกรรมน้ำมัน ซึ่งจะได้นำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2529

สัมภาษณ์ ดร.ทองฉัตร หงศ์ลดารมภ์

เรื่อง บทท.แข่งขันในตลาดอย่างเป็นธรรม

ความสำคัญ ผู้ว่าการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การรัฐที่ทำหน้าที่พัฒนาและปรับปรุงอุตสาหกรรมน้ำมันในทิศทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2529

สัมภาษณ์ นายศิววงศ์ จังศิริ

เรื่อง แก๊วโซลีนัม พรบ.ปิโตรเลียม รัฐเร่งส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมน้ำมัน

ความสำคัญ อธิปไตยกรรมทรัพยากรธรณี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแก้ไข พรบ.ปิโตรเลียม
ตลอดจนความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมน้ำมันภายในประเทศ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2529

สัมภาษณ์ ดร.พนัส สิมะเสถียร

เรื่อง รัฐเตรียมปรับปรุงโครงสร้างภาษีการค้า

ความสำคัญ ปลัดกระทรวงการคลัง ซึ่งไม่เพียงแต่ให้ทัศนะเกี่ยวกับงบประมาณปี 2531
โครงการปรับปรุงโครงสร้างภาษี และการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจเท่า
นั้น หากยังให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการขยายโรงกลั่น
ตลอดจนรูปแบบของผู้ถือหุ้นในบริษัทฯ ของไทยออยล์ ในฐานะกรรมการ
บริษัทฯ อีกท่านหนึ่ง

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กันยายน 2529

สัมภาษณ์ ดร.อมร จันทรสมบูรณ์

เรื่อง ร่าง พรบ.ปิโตรเลียม ฉบับแก้ไข ร่างกฎหมายที่ดีที่สุดฉบับหนึ่ง

ความสำคัญ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้มีตำแหน่งเป็นกรรมการในหลายคณะ
กรรมการด้านน้ำมัน รวมทั้งการเป็นกรรมการไทยออยล์ด้วย

ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 ธันวาคม 2530

สัมภาษณ์ ดร.อาทิตย์ อากาภิรม

เรื่อง ศักยภาพใหม่ใน ปตท.

ความสำคัญ ผู้บริหารระดับสูงขององค์การน้ำมันแห่งชาติ ที่เข้ามารับตำแหน่งต่อจาก
ผู้ว่าฯ คนเก่า โดยแสดงทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การ การพัฒนาก๊าซ
และน้ำมันในประเทศ ทั้งยังพาดพิงถึงความร่วมมือระหว่าง ปตท. กับโรง
กลั่นน้ำมันอย่างไทยออยล์

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2531

สัมภาษณ์ นายธีระ ภาณุพงศ์

เรื่อง มาตรการส่งเสริมการลงทุน จุดสมดุลอยู่ตรงไหน

ความสำคัญ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาท
สำคัญในการส่งเสริม และชักจูงการลงทุนให้เป็นไปตามเป้าหมายการ
พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมปิโตรเลียมก็นับเป็นโครงการ
หนึ่งที่ต้องอาศัยการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจการกลั่นน้ำมัน
เช่นไทยออยล์ ถือเป็นโครงการที่ได้รับการส่งเสริมจนประสบความสำเร็จ
พอสมควร

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กันยายน 2531

สัมภาษณ์ พลโทไพบูลย์ บุญประเสริฐ

เรื่อง โรงกลั่นน้ำมันผาง...ทรัพยากรทางเหนือ

ความสำคัญ เจ้ากรมการพลังงานทหาร ในฐานะผู้รับผิดชอบดูแลโรงกลั่นน้ำมันผาง ซึ่งให้บริการภายในกิจการทางทหารเป็นส่วนใหญ่ และในฐานะคณะกรรมการไทยออยล์อีกท่านหนึ่ง

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2532

สัมภาษณ์ (1) นายไพจิตร ไรจนวานิช และ (2) คุณประภาศ ถินานนท์

เรื่อง วัด...นับค่าน้ำมัน

ความสำคัญ (1) อธิปไตยธรรมสรรพสามิตชี้แจง เรื่องมาตรการควบคุมการซื้อขายน้ำมัน เกี่ยวข้องถึงการเก็บภาษีน้ำมัน มูลค่าหลายหมื่นล้านบาท
(2) รองอธิบดีกรมทะเบียนการค้า ให้สัมภาษณ์ถึงภารกิจของกรมฯ ในเรื่องของเครื่องชั่งตวงวัด ที่ใช้ในกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กันยายน 2532

สัมภาษณ์ นายพละ สุขเวช

เรื่อง ปีโตรเคมี ศักยภาพใหม่ของการพัฒนา

ความสำคัญ รองผู้ว่าการด้านจัดหาและกลั่นน้ำมัน การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย นับเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่า จะสามารถช่วยให้มูลค่าเพิ่มในการใช้ทรัพยากรของประเทศเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่

ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 ธันวาคม 2532

สัมภาษณ์ นายคิววงศ์ จังคศิริ

เรื่อง รัฐบาลมุ่งส่งเสริมฐานอุตสาหกรรม

ความสำคัญ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างได้ผล นอกจากนี้ยังกล่าวถึงแนวทางการพัฒนา อุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซ

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2533

สัมภาษณ์ นายยิ่งยง ศรีทอง

เรื่อง การควบคุมมลภาวะอุตสาหกรรมอย่างสร้างสรรค์

ความสำคัญ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม ให้ทัศนะเรื่องการแก้ไขปัญหามลภาวะ และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของภาคอุตสาหกรรม

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2533

สัมภาษณ์ นายอาพล ตริยาภรณ์

เรื่อง เริ่มวันนี้เพื่อวันหน้า อีกส่วนหนึ่งของกรมเจ้าท่า

ความสำคัญ อธิบดีกรมเจ้าท่า กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลเส้นทางจราจรทางน้ำและส่วนอื่น ๆ

ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 ธันวาคม 2533

สัมภาษณ์ นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร

เรื่อง ไฟฟ้าจะไม่ขาดแคลนอย่างแน่นอน

ความสำคัญ ผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ยืนยันถึงความพร้อมและการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2534

สัมภาษณ์ (1) นายวิสิทธิ์ น้อยพันธุ์

เรื่อง ทรัพย์ในดิน สิ้นในน้ำ

ความสำคัญ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี กล่าวถึงความสนใจของนักลงทุนจากต่างประเทศ และการสำรวจขุดค้นแสวงหาแหล่งปิโตรเลียมใหม่ ๆ

สัมภาษณ์ (2) นายวิจิตร สุพินิจ

เรื่อง ความสำเร็จของเศรษฐกิจไทยในอนาคต

ความสำคัญ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย วิเคราะห์ถึงแนวทางเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยเฉพาะการจัดวางทิศทางการพัฒนาบทบาทในการเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ และเป็นศูนย์กลางการเงินของภูมิภาคเอเชีย

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2534

สัมภาษณ์ นายเลื้อน กฤษณกร

เรื่อง 12 ปี บนเก้าอี้บริหาร แน่วแน่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง

ความสำคัญ ผู้ว่าการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เปิดเผยถึงหลักบริหารงาน-บริหารคน ในฐานะผู้ร่วมบุกเบิกการบริหารรัฐวิสาหกิจแห่งนี้ และในฐานะนักบริหารสูงสุดของ ปตท. คนปัจจุบันที่จำเป็นต้องมองความเป็นไปขององค์การ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งหมายรวมถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการเข้าตลาดหลักทรัพย์ของไทยด้วย

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 ธันวาคม 2534

สัมภาษณ์ (1) นายกิจจา ผลภักษ์ และ (2) นายสาโรช คัชมาตย์

เรื่อง 3 มุมมองของเรื่องนี้

ความสำคัญ	(1) รองอธิบดีกรมชลประทาน และ (2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ร่วมกันให้ทัศนะเกี่ยวกับแนวทางป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก โดยปิดท้ายบทสัมภาษณ์ด้วยการวางแผนรองรับปัญหาน้ำ จากคณะทำงานเรื่องน้ำของไทยออยล์ด้วย
สัมภาษณ์	(3) ดร.จักรกฤษณ์ บุรณะสัมฤทธิ์
เรื่อง	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม นื่องใหม่ผู้มากับแผน 7
ความสำคัญ	ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบงานด้านนโยบายและแผน รวมทั้งการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2535

สัมภาษณ์	ดร.ลีปนนท์ เกตุทัต
เรื่อง	วาดหวังของประธานบอร์ด บตท.คนใหม่... นำความรู้สู่การปฏิบัติ
ความสำคัญ	อดีตรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม สมัยนายฯ อานันท์ 1 ประธานคณะกรรมการคนใหม่ของ บตท. ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นบุคคลซึ่งมีผลงานประสพการณ์และความเชี่ยวชาญทางด้านปิโตรเคมีมานานนับสิบปี ให้ภาพรวมเกี่ยวกับนโยบายด้านพลังงานในรอบปีที่ผ่านมา ตลอดจนแนวทางการสร้างภาพลักษณ์ของ บตท. ให้เป็นอุตสาหกรรมที่น่าเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ให้ถึงมือประชาชนอย่างเป็นธรรม

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กันยายน 2535

สัมภาษณ์	มรว.จตุมงคล ไสณกุล
เรื่อง	ก๊าซธรรมชาติสำหรับยานพาหนะ - NGV เพื่อสิ่งที่ดีกว่า ... จาก ขสมก.
ความสำคัญ	ประธานกรรมการบริหาร ขสมก. ผู้ผลักดันโครงการทดลองใช้ก๊าซธรรมชาติสำหรับยานพาหนะ เป็นเชื้อเพลิงในรถยนต์โดยสารประจำทางปรับอากาศ ซึ่งเคยศึกษาความเป็นไปได้มาแล้วตั้งแต่ 2530 แต่เพิ่งจะได้รับอนุมัติงบประมาณดำเนินการในปี 2535

จากบทสัมภาษณ์ที่ผ่านมาทั้งหมดนี้ ทำให้ผู้วิจัยพอทราบถึงปัจจัยหรือแนวทางในการเลือกสรรบุคคล และเรื่องราวที่จะนำเสนอเป็นเรื่องเด่นประจำฉบับ ดังนี้

- 1) ชื่อเสียง : บุคคลที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์ล้วนแต่เป็นผู้มีอิทธิพล ทั้งในแง่ของหน้าที่ความรับผิดชอบและความเชี่ยวชาญในแวดวงพลังงาน กล่าวคือมีตั้งแต่ข้าราชการระดับเกือบสูงสุดไปจนถึงตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลงานด้านพลังงาน ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ก็เป็นนักบริหารระดับสูงของ

บทความ. ซึ่งนอกจากจะได้รับความสนใจในแง่องค์การ
น้ำมันแล้วยังเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของไทยออยล์ด้วย

2) ความสำคัญของเหตุการณ์ : ส่วนหนึ่งที่ทำให้บทสัมภาษณ์มีคุณค่าขึ้นก็คือ อิทธิพลของ
ข่าวสารหรือเหตุการณ์ที่นำเสนอ ซึ่งสามารถดึงดูดหรือ
กระตุ้นความสนใจของผู้อ่านได้ โดยมากมักจะเป็น
เรื่องราวภาวะความเคลื่อนไหวตลอดจนแนวโน้มต่าง ๆ
ที่บุคคลนั้น ๆ มีอำนาจหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ และเป็น
เรื่องควรจับตามองของผู้ที่อยู่ในแวดวงธุรกิจ เนื่องจาก
สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบทิศทางการดำเนินงาน
ของตนเองได้ เช่น เค้ําโครงการและแนวทางการกำหนด
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มาตรการส่งเสริมการลงทุนของ
BOI ฯลฯ

3) จังหวะเวลา

: ความรวดเร็วเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่ง
ของข่าวสาร ทั้งในแง่ความสำคัญและความความน่า
สนใจในข่าว ถือเป็นการสนองความต้องการข่าวสาร
โดยให้ผู้อ่านได้รับข่าวสารที่ล่าสุด และยังไม่เคยได้รับ
การตีพิมพ์มาก่อน อย่างไรก็ตามข่าวสารที่นำเสนอใน
บทสัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องแปรผันในทางบวกกับความ
ใหม่สดหรือความรวดเร็ว เช่นเดียวกับการเสนอข่าว
ทั่วไป กล่าวคือเรื่องราวอาจไม่ปรากฏขึ้นทันที หลัง
จากเวลาที่มีเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้น แต่จะออกไปใน
เชิง "การรายงานตามโอกาส" ซึ่งหมายถึงการราย-
งานข่าวสารหรือเนื้อหาที่ผู้ผลิตมีความเห็นว่าสมควร
เสนอต่อผู้อ่านในขณะนั้น ๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ
การนำเสนอในปี 2534-2535 เป็นต้นว่าการสัมภาษณ์
อธิบดีกรมทรัพย์ฯ เกี่ยวกับความสนใจและการขุดหา
แหล่งปิโตรเลียม การปรับปรุงโครงสร้าง บทความ ของ
ผู้ว่าเลือนๆ การแก้ปัญหาเรื่องนี้ในเขตชลบุรี ตลอด
จนการใช้ก๊าซธรรมชาติสำหรับยานพาหนะ ล้วนแต่สอด-
คล้องกับแนวนโยบายของรัฐ ในช่วงปี 2534 เช่นกัน
อาทิ การออกพรบ.อนุรักษ์และส่งเสริมพลังงาน การ
สร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานให้กับประเทศ รวมทั้ง
ทั้ง เรื่องของสิ่งแวดล้อมและคุณภาพน้ำมัน เป็นต้น

- 4) การพาดพิงถึงตนเอง : เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ขอขมาหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับ การสัมภาษณ์ จะมีความหลากหลายแตกต่างกันไป แต่ วารสารไทยออยล์ ก็สามารถโยงเรื่องราวให้เข้ามา เกี่ยวข้องกับไทยออยล์ได้ โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่มีอยู่ ทางใดทางหนึ่ง อาทิในฐานะคณะกรรมการของไทย ออยล์บ้าง ในฐานะผู้ดูแลการค้าเงินธุรกิจน้ำมันโดย ทั่วไปบ้าง

จะเห็นได้ว่าการผลิตสื่อของบริษัท ไทยออยล์ จำกัด โดยเฉพาะบทสัมภาษณ์ ซึ่งจัดเป็น High Light ของวารสารไทยออยล์ทุกฉบับ เป็นการนำเสนอข่าวสารอย่างมีระบบ โดยผ่านการวางแผนล่วงหน้าและกระบวนการเลือกสรรเป็นอย่างดี ดังนั้นหากได้ย้อนไปพิจารณาถึงบทบาททางการเมืองที่แวดล้อมสภาพการค้าเงินธุรกิจของบริษัทฯ ก็จะช่วยให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นว่า การผลิต วารสารไทยออยล์ไม่เพียงแต่ต้องการจะเป็นวารสารชั้นนำ เพื่อการเผยแพร่ความรู้หรือเทคโนโลยี ด้านพลังงาน หากยังมีจุดมุ่งหมายแอบแฝงที่จะแสวงหาความมั่นคงและปลอดภัยให้กับองค์การด้วยการ สร้างสัมพันธ์ไมตรีกับกลุ่มข้าราชการระดับสูง โดยอาศัยวารสารไทยออยล์เป็นช่องทางให้สามารถ เลียบเคียงไปยังหน่วยงานสำคัญ ๆ และบุคคลซึ่งเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีอิทธิพลในขณะนั้น ๆ ซึ่งความ สัมพันธ์ที่เกิดขึ้นย่อมมีส่วนเกื้อกูลต่อการค้าเงินธุรกิจของบริษัทฯ ได้ในโอกาสอันควร

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่สามารถสนับสนุนแนวความคิดดังกล่าว ได้แก่

- การสัมภาษณ์ คุณศิววงศ์ จังคศิริ ในช่วงที่ท่านเป็นอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี และ เปิดโอกาสให้ได้สัมภาษณ์อีกครั้ง เมื่อท่านดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม นับเป็นตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำสังกัดกระทรวง ซึ่งดูแลรับผิดชอบด้านอุตสาหกรรมน้ำมันโดยเฉพาะ
- การสัมภาษณ์ ดร.สิปพนนท์ เกตุทัต ในฐานะประธานกรรมการ ปตท.คนใหม่ นั้น ครั้งเมื่อท่านได้กลับคืนสู่ตำแหน่งทางการเมือง คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในสมัยนายทศ. อานันท์ 2 และด้วยความสัมพันธ์ที่สร้างไว้แล้วในระดับ หนึ่ง จึงเปิดโอกาสให้ไทยออยล์เข้าถึงรัฐมนตรีผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลักดัน ให้รัฐยินยอมขายโรงกลั่น หน่วยที่ 1, 2 คืนให้บริษัทฯ
- การสัมภาษณ์ผู้ว่าการ ปตท. ทั้ง 3 ยุค 3 สมัย ถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ใน แ่งของการให้เกียรติและยกย่องผู้บริหารขององค์กรรัฐในฐานะผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ของไทยออยล์ ซึ่งสัมพันธ์ภาพที่เกิดขึ้นย่อมมีส่วนเอื้อต่อการค้าเงินนโยบายหรือ ธุรกิจของบริษัทฯ ด้วยเช่นกัน มิฉะนั้น อาจเป็นกรณีขัดแย้งดังที่เกิดขึ้นระหว่าง ปตท.กับบางจาก จนเป็นข่าวคราวปรากฏตามหนังสือพิมพ์อยู่บ่อยครั้ง และ

บานปลายกระทบกระเทือนถึงการนำบริษัทบางจากฯ เข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ เนื่องจาก ปตท. ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ไม่ยินยอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสัมภาษณ์ผู้ว่า ปตท. คนปัจจุบัน คุณเลื่อน กฤษณกร นั้น นอกจากจะเป็นเรื่องของกาให้เกียรติ ในฐานะผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ยังนับเป็นการเปิดตัวบุคคลซึ่ง "อันตราย" ต่อคู่แข่งในเชิงธุรกิจของไทยออยล์ คือ เชลล์ คาลเท็กซ์ และเอสโซ่ เพราะผู้ว่าเลื่อนฯ ได้ชื่อว่าเป็นนักบริหารที่มีประสบการณ์และความสามารถเป็นอย่างสูง การผ่าตัดปรับเปลี่ยนโครงสร้างของ ปตท. เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในยุคนี้ จึงมีแนวโน้มที่ทำให้เกมการแข่งขันด้านธุรกิจน้ำมันรุนแรงยิ่งขึ้น และแม้ว่าขณะนี้ เชลล์ คาลเท็กซ์ ยังมีสถานะภาพเป็นผู้ถือหุ้นเช่นเดียวกับ ปตท. แต่หากโรงกลั่นที่ 4 และ 5 ก่อสร้างเสร็จแล้ว ไทยออยล์ก็คงต้องเข้าสู่ภาวะการแข่งขันเต็มรูปแบบ

การสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับผู้ถือสิทธิพลดงบทวีเคราะห์ข้างต้นนี้ มิได้สิ้นสุดเพียงแค่กระบวนการผลิตและเผยแพร่โดยอาศัยวารสารไทยออยล์เป็นสื่อเท่านั้น แต่ผู้ส่งสารยังอาศัยความสัมพันธ์ที่มีต่อสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์บางฉบับเป็นช่องทางในการตีพิมพ์เรื่องราวจากวารสารฯ ออกเผยแพร่เข้าไปสู่สาธารณชนซึ่งมีขนาดที่กว้างขวางขึ้น หนังสือพิมพ์ที่ให้ความร่วมมือในกรณีเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ Bangkok Post the Nation และกรุงเทพธุรกิจ โดยคัดลอกเนื้อหาหลังตีพิมพ์ทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งช่องทางการสื่อสารในลักษณะนี้ย่อมเป็นแรงเสริมให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกพึงพอใจยิ่งขึ้นที่มีโอกาสได้เผยแพร่ชื่อเสียงและผลงานของตนเองไปโดยปริยาย

นอกจากนี้ การเข้าถึงบุคคลผู้ถือสิทธิพลดงบทวีเคราะห์ข้างต้นนี้ ยังสะท้อนภาพของไทย-ออยล์ ในแง่ความสามารถในการเข้าถึง "วงใน" ด้วยสถานะภาพของนักสื่อสารมวลชนแขนงหนึ่งเช่นกัน ดังนั้น บทสัมภาษณ์ที่ผ่าน ๆ มา บางครั้งก็มีลักษณะเป็นการเข้าถึงข่าวสารด้านนโยบายแผนงาน ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานของรัฐ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะบ่งบอกถึงทิศทางการพัฒนาประเทศโดยรวมได้ อาทิ เค้าโครงและแนวทางการกำหนดแผนฯ 7 บทวิเคราะห์ถึงแนวทางเศรษฐกิจในทศวรรษหน้า หรือแม้แต่การเปิดเผยถึงเจตนารมณ์ตลอดจนเป้าหมายของรัฐและ ชสมก. ในเรื่องก๊าซธรรมชาติสำหรับยานพาหนะ (NGV) เรื่องราวเหล่านี้เป็นประจักษ์พยานได้ถึงความพยายามในการให้ policy guideline ของวารสารไทยออยล์ ซึ่งต้องการจะบอกสาธารณชนด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่งในช่วงเวลาที่เห็นสมควร ประการสำคัญก็คือ มิได้อวดอ้างว่าเป็นผู้ขึ้นนโยบายสาธารณะด้วยตนเอง หากอาศัยบุคคลผู้มีชื่อเสียงหรือมีอิทธิพลโดยตรงในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ชี้แจงบอกกล่าว "สาธารณะ" ตามอำนาจหน้าที่หรือความสามารถเป็นหลัก ดังนั้น เรื่องราวที่สื่อสารผ่านวารสารไทย-ออยล์ในแง่นี้ จึงเป็นข้อเท็จจริงหรือแนวโน้มด้านนโยบายของรัฐเป็นส่วนใหญ่ สิ่งเหล่านี้ย่อมเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับวารสารไปโดยปริยาย

ผลสะท้อนอีกประการหนึ่งที่ได้รับจากโครงสร้างการผลิตวารสารฯ ได้แก่ ภาพพจน์ของ

องค์การ ซึ่งนอกจากจะได้รับจากการเข้าถึงวงในของข้าราชการระดับสูงแล้ว ยังเป็นผลพลอยได้จากการสัมภาษณ์ในกรณีผู้บริหารดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมถึงการดำเนินงานของบริษัทฯ ซึ่งมักจะกล่าวถึงไทยออยล์ในแง่ดีเสมอ ดังเช่นกรณีสัมภาษณ์ว่าเลื้อน กฤษณกรี เกี่ยวกับแนวความคิดในการเข้าตลาดหลักทรัพย์ของไทยออยล์ ความตอนหนึ่งว่า "...เป็นนโยบายของรัฐหรือเปล่า ถ้าเป็นนโยบายว่าทำก็ต้องทำ เพราะเจ้าของต้องการให้ทำอย่างนั้น ... ส่วนถ้าจะเข้าเพื่อต้องการเงินทุน ประเด็นนี้จบ เราไม่ต้องการเพราะเราค่อนข้างมีอยู่พอควร ความสามารถในการกู้ก็มีมากมาย เราจ่ายคืนรัฐบาลพันกว่าล้านบาท ที่ผมพูดในวันนั้นพรั่งใ้เมะรินนี้ ถ้าเราขยายกิจการออกไปมาก ๆ เราอาจต้องการก็ได้ สรุปคือการเข้าตลาดหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับเวลาและนโยบายของรัฐ" ทศนะจากนักบริหาร เช่นนี้ย่อมเป็นหลักประกันถึงความมั่นคงขององค์การได้ทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายปี 2534 คณะกรรมการกลั่นกรองฝ่ายเศรษฐกิจไม่เห็นชอบที่รัฐบาลจะขายโรงกลั่นคืนให้ไทยออยล์ เพื่อนำเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยอ้างเหตุผลที่ค่อนข้างจะรุนแรงว่า "ทำไมจะต้องขายสมบัติรัฐ" หลังจากนั้นข่าวคราวที่ติดตามออกมาค่อนข้างสับสนพอควร โดยเฉพาะข่าวเกี่ยวกับกรณีความอยู่รอดขององค์การ ถึงขนาดมีการพาดหัวข่าวในกรุงเทพฯธุรกิจ (10.2.35) ว่า "ไทยออยล์ เจอมรสุมกระหน่ำ ... ผลการดำเนินงานแย่ ... อยู่ได้ไม่เกิน 5 ปี ถ้ารัฐไม่ขายโรงกลั่นที่ 1 - 2 ให้" ข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ย่อมได้รับความสนใจจากบุคคลหลายฝ่าย รวมทั้งนักลงทุน นักการเงิน การธนาคาร ซึ่งอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ของบริษัทฯ ทั้งสิ้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการคลี่คลายปัญหาและตอกย้ำภาพพจน์ของบริษัทฯ ว่ายังมีความมั่นคงเพียงใด วารสารไทยออยล์ฉบับแรกของปี 2535 (มีนาคม 2535) จึงตีพิมพ์บทสัมภาษณ์คุณเกษม จาติกวณิช ประธานกรรมการและกรรมการอำนวยการบริษัทฯ เพื่อชี้แจงแยกแยะปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเด่นชัด รวมทั้งแนวทางการแก้ไข ตลอดจนทิศทางการดำเนินงานธุรกิจในอนาคต ประการสำคัญคือความมั่นใจที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้อย่างมั่นคง ดังที่ปรากฏในส่วนท้ายของเนื้อหาซึ่งสื่อสารกับพนักงานโดยตรง ว่า

"ขอให้มั่นใจว่าทุกอย่างเราดูแล จัดการควบคุมได้ ไม่เกินกำลัง เวลานี้ธนาคารเขามาข่มขู่อยู่ว่าเมื่อไหร่เราจะกู้เงินเขาก็กู้ ถ้ากิจการไม่ดีละลายอย่างห่วยเลย เขาคงมารอทองว่าเมื่อไหร่จะได้เงินคืนมากกว่า เพราะทางธนาคารเขาเป็นผู้ให้กู้ เราต้องคอยดูแลเราอยู่เหมือนกัน และจริง ๆ แล้วกิจการของเราก็กังแข็ง ยังอยู่ได้ดี ที่เป็นปัญหาพูดกันขณะนี้ เป็นเรื่องเก่าที่เราพยายามจะแก้ไขเท่านั้น"

ต่อเนื่องมาถึงบทสัมภาษณ์ ดร.สิบบนทร์ เกตุทัต ในวารสารไทยออยล์ ฉบับที่ 2 มิถุนายน 2535 กล่าวถึงบริษัทไทยออยล์ว่าถูกพันธนาการไว้มากมายกำยกอง และเป็นส่วนที่น่าจะได้รับการผลักดันจากนโยบายเสรีของรัฐบาล ดังนี้

"...องค์การของรัฐ มือไม้ของรัฐมีความสามารถที่จะดำเนินการตามนี้ได้หรือไม่ การจัดการ

ต่าง ๆ จะอยู่ในเป้าหมายที่เราวางไว้หรือเปล่า ผมรู้สึกว่าการของรัฐหรือที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วยถนัดมือไว้ทั้งนั้น ทั้งรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทที่รัฐวิสาหกิจเข้าไปถือหุ้นอยู่ ฉะนั้นจึงมองเห็นเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องปลดพันธนาการไทยออยล์ บางจาก และ ปตท. เพราะเราคงจะไม่สามารถให้รัฐวิสาหกิจไปแข่งขันกับตลาดโลกในสภาพแบบนี้"

บทสัมภาษณ์ข้างต้นจึงน่าจะช่วยให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่านได้ว่า การขายโรงกลั่นคืนให้ไทยออยล์ ถือเป็นการขายสมบัติของชาติ จริงหรือ

จากนี้ก็จะเห็นได้ว่า วารสารไทยออยล์มิได้เป็นเพียงวารสารที่ได้รับการเลือกสรรเนื้อหาอย่างครบถ้วนตามมาตรฐานสากล (ความสมดุล กินความกว้าง เรื่องราวหลากหลาย มีแง่คิดเหมาะสม และมีหลักการทางสื่อสารที่มีผล) ผ่านระบบการพิมพ์ที่ทันสมัยและสวยงาม รวมทั้งมีความคงทนถาวร ซึ่งผู้อ่านสามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาได้เท่าที่จำเป็น แต่เป็นวารสารที่ผู้ส่งสารมีเจตนาที่จะเพิ่มคุณค่าทางด้านสัญลักษณ์บางอย่าง เพื่อสนองเป้าหมายที่แฝงเร้นอยู่ในวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร โดยผ่านการวางแผนล่วงหน้า นำเสนอข่าวสารอย่างเป็นระบบและสามารถโยนโยนไปถึงยุคศาสตร์เพื่อการต่อสู้กับคู่แข่งขั้น หรือเพื่อความอยู่รอดขององค์การ ซึ่งได้สะท้อนผ่านบทบาทของวารสารในลักษณะที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม นั่นคือการสร้างสัมพันธ์ไมตรี การชี้แนะนโยบายสาธารณะ และการสร้างภาพพจน์ขององค์การ ดังนั้น หากมองถึงกระบวนการผลิตและเผยแพร่ของวารสารไทยออยล์โดยผิวเผิน เราอาจจะพบแต่ลักษณะตามข้อสันนิษฐานที่ว่า แหล่งข่าวมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่ชัดต่อการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนในลักษณะทั่ว ๆ ไปเท่านั้น โดยไม่ทันได้ค้นพบถึงความจริงที่เป็นเป้าหมายทางธุรกิจซึ่งแฝงเร้นอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์หลักของการสื่อสารในเบื้องต้น

การนำเสนอข่าวสารอย่างเป็นระบบโดยมีวัตถุประสงค์แฝงเร้นเช่นนี้ ยังปรากฏอยู่ในลักษณะการให้ข่าวแก่สื่อมวลชนของไทยออยล์ด้วย ดังจะได้วิเคราะห์เป็นลำดับต่อไป

การเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานสำหรับสื่อมวลชน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า องค์การด้านพลังงานต่างก็ให้ความสำคัญกับการประสานงานสื่อมวลชนเป็นอันดับรองจากงานประสานภาคราชการ แต่สำหรับไทยออยล์นั้น บทบาทของงานด้านนี้จะไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันมากนัก เนื่องจากมีการให้ความสำคัญอย่างสอดคล้องกันถึง 4 ระดับ นับตั้งแต่ประธานกรรมการและกรรมการบริหาร ผู้ช่วยกรรมการบริหาร ผู้จัดการฝ่ายกิจการสัมพันธ์ และผู้จัดการแผนกประชาสัมพันธ์ ซึ่งในแต่ละระดับก็จะมีสายสัมพันธ์ของตนเองอย่างใกล้ชิด พร้อมกับสามารถให้ข่าวในลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยผู้บริหารระดับสูง 2 ท่านแรกมักจะเปิดตัวในการให้ข่าวเต็มๆ ในขณะที่ผู้จัดการฝ่ายฯ และผู้จัดการแผนกจะดำเนินการในลักษณะผู้อยู่เบื้องหลังเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้น การให้ข่าวจึงมีทั้งการให้สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ เช่นที่ปรากฏตามหน้าหนังสือ

พิมพ์ทั่วไป การเปิดเผยข่าวหรือข้อเท็จจริงในแง่ของภูมิหลัง และสร้างความเข้าใจแก่ผู้สื่อข่าวตามที่ได้รับการร้องขอ (ปรากฏเป็นแหล่งอ้างอิงหรือไม่ก็ตาม) หรือบางครั้งก็เป็นวัตถุประสงค์ของแหล่งข่าวที่เจตนาให้ข่าวนั้น "รั่ว" ออกไป เพื่อจุดมุ่งหมายบางประการ ซึ่งข่าวประเภทหลังนี้มีกระแสมากพอสมควรในวงการพลังงาน แต่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นแหล่งข่าวไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดได้ เนื่องจากอาจจะมึผลกระทบบสูงทั้งในแง่การเมืองและการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงผลรวมของการประสานงานสื่อมวลชนแล้ว กล่าวได้ว่าไทยออยล์มีแนวทางการบริหารงานที่แตกต่างจากงานประชาสัมพันธ์ขององค์กรอื่นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในแง่ของความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน ซึ่งปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้ไทยออยล์โดดเด่นผิดแผกไปจากองค์กรพลังงานอื่น ๆ ก็คือ พื้นฐานทางด้านผู้บริหารเป็นสำคัญ กล่าวคือ

คุณเกษม จาติกวณิช ประธานกรรมการและกรรมการอำนวยการ แม้พื้นฐานทางวิชาการจะมาจากสายวิศวกร แต่ประสบการณ์อันยาวนานจากตำแหน่งผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ทำให้คุณเกษมกลายเป็นนักประชาสัมพันธ์เต็มรูปแบบ และให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ ดังนั้น เมื่อคุณเกษมเข้ามาดำรงตำแหน่งในไทยออยล์ จึงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ ซึ่งยังเป็นกลุ่มเดิมเป็นส่วนใหญ่

คุณจุลจิตต์ บุญเกตุ ผู้ช่วยกรรมการอำนวยการ สำเร็จการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์และบุกเบิกงานประชาสัมพันธ์ของไทยออยล์มาตั้งแต่แรกก่อตั้ง โดยเริ่มต้นความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนด้วยการคลุกคลีอย่างใกล้ชิดถึงโรงพิมพ์ตลอดช่วง 6 ปีแรก หลังจากนั้นก็พัฒนาความสัมพันธ์มาโดยตลอด จวบจนปัจจุบัน นับเนื่องเป็นเวลาถึง 25 ปีเต็ม ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ในระดับนี้จึงได้อยู่ในฐานะได้เปรียบยิ่งทั้งในแง่ความใกล้ชิดสนิทสนมและความน่าเชื่อถือจากคอลัมนิสต์ซึ่งมีอิทธิพล ทั้งสามารถสัมผัสลึกไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันอีกด้วย

คุณสมเกียรติ ทัศนโกศล ผู้จัดการฝ่ายกิจการสัมพันธ์ ด้วยพื้นฐานการศึกษาด้านรัฐศาสตร์และประสบการณ์จากการเป็นข้าราชการสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนการเป็นผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ (ไทยรัฐ) ดังนั้น นอกจากจะคุ้นเคยกับการกลั่นกรองข่าวสารแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มข้าราชการและสื่อมวลชนทุกระดับ ทั้งกลุ่มที่ฐานความสัมพันธ์อยู่ดั้งเดิม และที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ในแวดวงวิชาชีพ

คุณอรอนงค์ ฉายศิริโชติ ผู้จัดการแผนกประชาสัมพันธ์ แม้จบการศึกษาด้านอักษรศาสตร์ แต่มีประสบการณ์จากงานด้านประชาสัมพันธ์และงานผู้สื่อข่าวโดยตรง จึงสามารถสร้างขอบข่ายความสัมพันธ์ได้อีกระดับหนึ่งเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า นอกจากผู้บริหารสูงสุดซึ่ง "เล่นข่าว" ด้วยบุคลิกลักษณะส่วนตัวแล้ว ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานสื่อสารขององค์กรโดยตรงมีทั้งนักกฎหมายและนักปกครองเป็นหลัก

คุณลักษณะที่แตกต่างจากผู้บริหารแหล่งข่าวอื่น ๆ จึงอยู่ที่ความรอบรู้และฉับไวต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะในบริบทการเมืองซึ่งมีอิทธิพลยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจ กอปรกับสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีประวัติการต่อสู้ทางการเมืองอย่างมั่นคงเสมอมา จึงเป็นช่องทางสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงองค์การกับเป้าหมาย ไม่ว่าจะป็นรัฐบาล คู่แข่ง หรือสาธารณชนก็ตาม ซึ่งจะเชื่อมโยงในรูปแบบใดย่อมขึ้นอยู่กับบริบทการสื่อสาร (เช่น ชี้แจง ชื่นชม ต่อร้อง หรือแสดงประชามติ ฯลฯ) ตลอดจนจุดมุ่งหมายทางธุรกิจ

ดังนั้น เมื่อมองถึงภาพรวมการบริหารงานประสานสื่อมวลชน เราจะพบว่าการขยาย ขยายที่เกาะเกี่ยวความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับสื่อมวลชนอย่างสอดคล้อง กล่าวคือขณะที่ไทยออยล์ มีการปรับเปลี่ยนผู้รับผิดชอบตามสายงานความสัมพันธ์ที่มีต่อสื่อมวลชนระดับ บุคคลสำคัญ ย่อมต้องได้รับการเกาะเกี่ยวโยงไปตามไปด้วย ส่วนระดับปฏิบัติหรือผู้สื่อข่าวทั่วไป จะต้องมีการจัดวางเจ้าหน้าที่คนใหม่เพื่อรองรับความสัมพันธ์ดังกล่าว เพราะฉะนั้นสิ่งที่น่าจะเป็น "หัวใจ" การบริหารในส่วนนี้ก็คือ ไม่ว่าจะสายงานจะปรับเปลี่ยนไปอย่างไร จะต้องมีส่วนเกาะเกี่ยวความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกระดับ เพื่อให้ได้ ช่องทาง ที่เป็นประโยชน์สูงสุดกับบริษัทฯ

สำหรับสื่อมวลชนเอง เนื่องจากการทำข่าวของสื่อมวลชนถูกมองว่าเป็นความพยายามที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้ขอร้อง และมีการคาดการณ์เอาไว้ล่วงหน้า ดังนั้น การดำเนินงานจึงต้องมีหลักการที่แน่ชัดขึ้น กล่าวคือไม่เพียงรู้จักกระบวนการหรือเหตุการณ์ที่จะนำมาเป็นข่าว แต่ต้องมีมั่นใจว่ามีวัตถุดิบเพียงพอที่จะเป็นข่าว หรือมีวิธีการตีพาดในการจัดทำข่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีสื่อมวลชนพยายามสร้างเครือข่ายงานด้านข่าวออกไปอย่างกว้างขวาง โดยหวังผลต่อความสามารถในการจับข่าวได้อย่างรวดเร็วและทันที่ (ป้องกันการตกข่าว) (ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ : 2531 หน้า) รวมทั้งธรรมชาติของรูปแบบข่าวซึ่งจำเป็นต้องมี เครื่องมือบางอย่างที่ช่วยคำนวณข้ออ้างเรื่องความเชื่อถือเอาไว้ เพื่อประกอบให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์ถูกต้องยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ สื่อมวลชนจึงให้ความสำคัญกับ "ผู้ให้ข่าว" บางคนเป็นพิเศษเพื่อสนองความต้องการด้านข่าวสาร ทั้งจากส่วนที่มีการวางแผนและจัดเตรียมไว้ให้แล้ว (ข่าวประชาสัมพันธ์องค์การ / แหล่งข่าว) และส่วนที่มาจากความสัมพันธ์อันมีคุณค่าที่มีอยู่กับแหล่งข่าวอันมีประโยชน์ยิ่งต่อการเจาะเข้าไปถึง "ข้างใน" เพื่อให้ได้สาระของข่าวที่ดีและน่าสนใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าว (ไทยออยล์) กับสื่อมวลชน จึงมีลักษณะราวกับการพึ่งพาซึ่งกันและกันด้วยความสัมพันธ์อันดี ซึ่งขึ้นอยู่กับความไว้วางใจในเกียรติ ศักดิ์ศรี และความเชื่อถือนบนรากฐานแห่งความสุจริต ยุติธรรมของแต่ละฝ่ายนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อไทยออยล์อยู่ในฐานะผู้ส่งสารและมุ่งหมายที่จะใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ขององค์การ ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องกลั่นกรองข่าวอย่างรอบคอบ เพื่อสนองความต้องการข่าวสารได้อย่างถูกต้องแน่นอน เพราะปัจจุบันนักข่าวหรือสื่อมวลชนมีความรู้มากขึ้น ทั้งยังมีแหล่งค้นคว้าอ้างอิงอีกมากมายที่สามารถตรวจสอบข่าวสารได้

การให้ข่าวผิดพลาดย่อมสร้างความคลางแคลงใจ และกระทบกระเทือนถึงภาพพจน์ของแหล่งข่าวด้วย ดังนั้น ผู้บริหารของไทยออยล์จึง เน้นเรื่องความถูกต้องของข้อมูลและความจริงใจในการให้ข่าวสาร เป็นหลักในเชิงปฏิบัติ โดยถือว่าไม่เพียงแต่สร้าง credit ให้กับองค์การหรือตัวผู้ให้ข่าวเท่านั้น หากยังเป็นการเพิ่ม credit ให้แก่ผู้รับข่าวด้วย เนื่องจากธรรมชาติของสื่อมวลชนนั้นต้องการข่าวสารเสมอ โดยเฉพาะ "ข่าวลับ" หรือ "ข่าววงใน" ที่มีคุณค่า

นอกจากความสัมพันธ์ในแง่ผู้ให้ข่าวกับผู้รับข่าวแล้ว บางครั้งแหล่งข่าวและสื่อมวลชนก็สามารถทำหน้าที่สลับกันด้วย กล่าวคือ เมื่อสื่อมวลชนได้รับข่าวจากแหล่งอื่นก็อาจกลับมาตรวจสอบจากบริษัทๆ อีกครั้งหนึ่ง ทำให้ไทยออยล์มีโอกาสได้ทราบข่าวสารดังกล่าวด้วย ในที่นี้สื่อมวลชนจึงกลายเป็น reporter ให้กับองค์การไปโดยปริยาย

เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวกับสื่อมวลชนและผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกรณีการประกาศราคาน้ำมันก๊วยต๊วยตัวของรัฐบาล ซึ่งได้รับกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (ว่านโยบายดังกล่าวเอื้อประโยชน์ให้พ่อค้าน้ำมันได้รับผลประโยชน์ฝ่ายเดียว) จากคอลัมน์เสียดที่มีชื่อเสียง เช่น ได้ฟัน ศรีศุล มดคันไฟ และสำนักข่าวหัวเขียว โดยเฉพาะเมื่อช่วงต้นปี 2535 คอลัมน์สำนักข่าวหัวเขียวนั้น หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นโจมตีเกี่ยวกับค่าการตลาดของบริษัทน้ำมัน พร้อมกับระบุว่ารัฐบาลเห็นแก่ผลประโยชน์ของฝ่ายธุรกิจ เป็นเวลา 3 - 4 วันติดต่อกัน ทำให้รัฐบาลนิ่งเฉยไม่ได้ต้องรีบหาหนังสือชี้แจงเป็นเรื่องด่วน เนื่องจากคอลัมน์ต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนจัดเป็นคอลัมน์ที่มีอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ของเมืองไทยทั้งสิ้น เรื่องนี้เป็นที่ทราบกันดีในวงการทำงานน้ำมันว่าผู้ที่อยู่เบื้องหลังของการให้ข่าวทั้งมวลก็คือไทยออยล์ เนื่องจากเพราะประการแรก เป็นโรงกลั่นน้ำมันที่ได้รับผลกระทบจากภาวะราคาน้ำมันก๊วยต๊วย และประการสำคัญ ไม่มีบริษัทน้ำมันแห่งใดที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับคอลัมน์เสียดที่มีอิทธิพลดังกล่าว เช่น ไทยออยล์

กรณีที่ยกมาเป็นตัวอย่างครั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ความหมายได้ว่า

- 1) ข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งข่าวซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหรือได้รับความยกย่องนับถือมักจะมีประสิทธิภาพมากกว่าที่อื่น ในสายตาของสื่อมวลชน
- 2) การเสนอเรื่องราวผ่านหน้าหนังสือพิมพ์เช่นนี้ ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของรัฐบาลอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันประชาชนก็ยังไม่แน่ใจว่านโยบายน้ำมันลอยตัวนั้นเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและผู้บริโภคเพียงใด ภาพการดังกล่าวดูเหมือนอำนาจสื่อที่มีได้เกิดขึ้นจากเนื้อหาหรือแหล่งข่าวเท่านั้น หากยังขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับ - ผู้ส่งอีกด้วย โดยที่ผู้ส่งสารนั้นจะมีบทบาทในการนิยามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าอะไรเป็นอะไร ซึ่งการที่จะสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวขึ้นมาได้ ย่อมต้องอาศัยระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน

ด้วยเหตุนี้จึงน่าที่จะสรุปได้ว่า สาเหตุที่ไทยออยล์ประสบความสำเร็จกับการเผยแพร่ข่าว

สารด้านพลังงานผ่านสื่อมวลชนนั้น เนื่องเพราะการดำรงตนเป็นแหล่งข่าวที่มีความรอบรู้อย่างแท้จริง และสามารถให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์และถูกต้องจนได้รับความไว้วางใจจากสื่อมวลชน ดังนั้น ความสัมพันธ์ที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นมาจะมีอายุยืนยาวและดำรงอยู่อย่างมั่นคงภายใต้สภาพการณ์สื่อสารหลาย ๆ แบบ ซึ่งประเด็นนี้อาจเป็นข้อสนับสนุนเชิงทฤษฎีได้ว่าอิทธิพลของข่าวสารที่เกิดขึ้นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ นั้น น่าจะมีแหล่งอำนาจมากกว่าหนึ่งแบบที่ปฏิบัติการร่วมกัน

จากการแจกแจงข้อมูลพร้อมการวิเคราะห์ถึงกระบวนการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานที่ผ่านมามีทั้งหมดในบทนี้ แสดงให้เห็นแล้วว่า แหล่งข่าวที่มีการผลิตข่าวสารและเผยแพร่ออกไปสู่มวลชนด้วยช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ นั้น มีลักษณะการจัดการที่คล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ แหล่งข่าวในฐานะเจ้าของสื่อ มีอิทธิพลโดยตรงต่อการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาข่าวสารพลังงาน การตรวจสอบข่าวสารจะเข้มงวดเฉพาะในส่วนที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจหรือภาพพจน์ขององค์การ ส่วนกระบวนการผลิตโดยทั่วไป ประกอบไปด้วยกระบวนการคัดเลือกกลั่นกรองข่าวสารหลายขั้นตอน อาศัยบุคลากรภายในองค์การเพียงไม่กี่คนเป็นหลักในการประสานการผลิต และใช้ทีมงานเมื่ออาชีพจากภายนอกจัดทำเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นรูปแบบและลีลาการนำเสนอที่ใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตมาพอสมควร พร้อมกับเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างเฉพาะเจาะจงและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อสนองตอบต่อภาพรวมขององค์การในการเป็นบริษัทชั้นนำด้านธุรกิจน้ำมันเป็นพื้นฐานเบื้องต้น

อย่างไรก็ตาม แรงผลักดันจากสภาพแวดล้อมบางอย่างก็มีผลกระทบต่อภาพพจน์สื่อแต่ละสถาบันในบริบทของสังคม ทำให้แหล่งข่าวจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและจุดยืนด้านการสื่อสาร เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่แท้จริงขององค์การ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ วารสารสเปคัลไทท์กับวารสารไทยออยล์ ซึ่งหากมองกันอย่างผิวเผินก็จะพบว่ามีลักษณะใกล้เคียงกันทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาศัยทีมการผลิตจากกลุ่มเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงลงไปถึงโครงสร้างก็จะพบว่า การขยายตัวของสื่อเฉพาะกลุ่มทั้งสองฉบับนี้ พยายามเจาะไปยังผู้รับสารบางระดับ บางอาชีพที่ต่างกัน โดยสเปคัลไทท์อาจจะเน้นที่กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มลูกค้า เพื่อแสดงถึงภาพพจน์ของการเป็นผู้นำด้านการดำเนินงานน้ำมันที่มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น และน่าเชื่อถือ ในขณะที่ไทยออยล์มุ่งไปที่ข้าราชการระดับสูงที่มีอิทธิพล ตลอดจนกลุ่มนักธุรกิจ-นักลงทุนที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจน้ำมันทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ เพื่อความอยู่รอดขององค์การดังที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วเป็นประการสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการเลือกสรรคัดกลั่นกรอง และการนำเสนอประเด็นของวารสารจึงผ่านการวางแผนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การสื่อสารบรรลุเป้าหมายในเบื้องต้นเป็นสำคัญ

การผลิตสื่อของบางจากนั้นมิได้นำเสนอในการวิจัยครั้งนี้ด้วย เนื่องจากมีลักษณะการผลิตแตกต่างไปจากแหล่งข่าวอื่น ๆ นั่นคือ การไม่ประกาศตัวเป็นผู้นำด้านธุรกิจน้ำมันแข่งขันกับบริษัทอื่น ๆ เพราะถึงอย่างไรภาพพจน์ทางเทคโนโลยีของคนไทยคงไม่สามารถทัดเทียมกับองค์การระดับนานาชาติอย่างเชลล์ หรือ เอสโซ่ไปได้ ดังนั้น บทบาทการผลิตสื่อของบางจากในบริบทสังคมก็คือ การสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพทั้งของภาคเอกชนและราชการ พร้อม ๆ กับตีพิมพ์จุดมุ่งหมายขององค์การไว้ 2

ประการ ได้แก่การเป็นบริษัทที่มั่นคงในการดำเนินธุรกิจปิโตรเลียมสอดคล้องกับประโยชน์ส่วนรวม และเป็นบริษัทฯ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของสังคมไทย

ส่วนบทบาทการเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยนั้น ไม่มีช่องทางการสื่อสารของตนเอง แต่อาศัยสื่อมวลชนเป็นตัวเชื่อมโยงสำคัญในการสื่อสารกับสาธารณชน โดยมุ่งเน้นเฉพาะภารกิจของการเป็นบริษัทน้ำมันแห่งชาติ ท่ามกลางแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมรอบด้าน โดยเฉพาะการแข่งขันกับธุรกิจภาคเอกชนทั้งที่ตนเป็นองค์การรัฐ ดังนั้น ลักษณะข่าวสารที่ ปตท. นำเสนอ จึงมักมีเรื่องของการแข่งขันขยายธุรกิจ ภาวะการแข่งขัน และภาวะด้านราคา มากกว่าที่จะให้ความรู้ด้านพลังงานโดยตรง

สำหรับกลุ่มผู้รับข่าวสารด้านพลังงานนั้นจัดได้ว่าเป็นประชาชนที่มีลักษณะเป็นพิเศษที่สามารถทำการรับสารได้ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายของสื่อเฉพาะกิจของแหล่งข่าวนั้น จัดเป็นกลุ่มซึ่งแหล่งข่าวกำหนดเป้าหมายการสื่อสารไว้อย่างชัดเจน มีโอกาสรู้จักสถานการณ์โดยรวม ๆ ได้เป็นส่วนใหญ่ เนื่องเพราะมีการลงทะเบียนเป็นสมาชิกที่จะได้รับข่าวสารเป็นประจำ อาทิ กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมัน กลุ่มนักธุรกิจหรือนักลงทุน กลุ่มลูกค้า สถาบันการศึกษา เป็นต้น กลุ่มผู้รับสารโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายหลัก ๆ ของแต่ละองค์การ จึงน่าจะเป็นกลุ่มอิทธิพลอีกกลุ่มหนึ่งที่แหล่งข่าวต้องคำนึงในการกำหนดข่าวสารให้เหมาะสม ทั้งยังเชื่อว่าผู้รับสารเหล่านั้นจะสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารที่ตนนำเสนอ

หากพิจารณาในแง่ของการสื่อสาร การผลิตและเผยแพร่ข่าวสารด้านพลังงานจะมีประสิทธิผลเพียงใด คงต้องดูจากความหมายที่มีต่อสารร่วมกันระหว่างแหล่งข่าวและผู้รับสาร นอกจากนี้ ยังต้องศึกษาปัจจัยอีกหลายประการที่อาจมีผลต่อการรับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการเลือกสรรของตัวผู้รับสารเอง จากข้อสันนิษฐานประการนี้ ทำให้เชื่อว่าการบริโภคข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายหลักนั้น มุ่งไปที่การใช้ประโยชน์เพื่อประกอบอาชีพหรือการศึกษาโดยตรง นอกจากนี้ ข้อมูลด้านพลังงานมักเป็นเรื่องของวิทยาการและเทคโนโลยีระดับสูง มิใช่เป็นข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การแสวงหาความรู้ด้านนี้อาจมาจากแรงจูงใจและการสังเกตเห็นประโยชน์จากข้อมูล ซึ่งปัจจัยประการหลังนี้กล่าวกันว่าก่อตัวมาจากบริบททางสังคมมากกว่าที่จะได้รับแรงกระตุ้นจากสื่อ จึงกล่าวได้ว่า ลักษณะการบริโภคข่าวสารด้านพลังงานในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่จำกัดเฉพาะกลุ่มผู้รับประโยชน์ในแวดวงที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่สภาพการณ์ทางสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ดังเช่น การเกิดวิกฤตการณ์ด้านพลังงานจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย เป็นตัวผลักดันความสนใจของประชาชนให้ตื่นตัวและติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสารอย่างต่อเนื่อง